

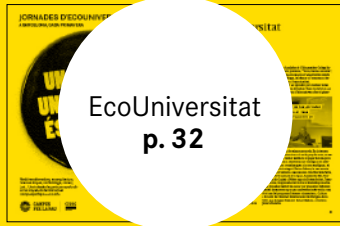
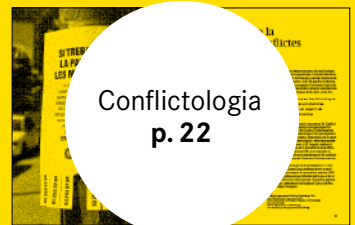
Campus per la Pau

CAMPUS
PER LA PAU

Universitat Oberta
de Catalunya

COL·LABORA AMB NOSALTRES!

La iniciativa solidària de la UOC
Desenvolupem programes de formació,
recerca i sensibilització per a la millora
de la vida de les persones
cooperacio@uoc.edu
campusperlapau.uoc.edu

**CAMPUS
PER LA PAU**

UOC
Universitat Oberta
de Catalunya
www.uoc.edu

Cooperació humanitària, pau i sostenibilitat

Eduard Vinyamata

Director del Campus per la Pau de la UOC
evinyamata@uoc.edu

Difícilment podem separar aquests objectius i valors bàsics. Pau sense justícia social seria una guerra silenciosa. Justícia social sense pau, una dictadura. Sense solidaritat i cooperació, aïllament i negació de la realitat global. Qualsevol plantejament que ignori l'entorn natural del qual depenem i en què vivim, no seria més que un error greu que pagaríem molt car.

El Campus per la Pau de la Universitat Oberta de Catalunya va néixer fa més d'una dècada per fer d'aquests valors una manera de viure en pau, respectant els drets humans, en simbiosi amb la natura i en solidaritat. I això ho fem a través de l'educació virtual, facilitant formació útil i pragmàtica, que doni respostes a problemes concrets de caràcter social i humanitari. Una educació que fa ús de les tecnologies de la informació i comunicació i del coneixement, i que s'alia amb altres universitats, ONG, entitats i organitzacions governamentals i intergovernamentals d'arreu del món que comparteixen els mateixos principis i objectius.

Conjuntament amb els nostres aliats oferim un ampli catàleg de formació virtual que hem agrupat sota la denominació *Escola Virtual de Cooperació*. Es tracta d'un recull de recursos, innovadors i necessaris, en diversos idiomes i sobre tots els àmbits del coneixement científic i tecnològic, que posem a l'abast de tothom. Des de l'Àrea de Cooperació Humanitària, Pau i Sostenibilitat de l'Institut Internacional de Postgrau oferim programes de formació reglada i extensió universitària que apleguen milers d'estudiants de tots els continents.

El nostre creixement qualitatiu i quantitatiu és notable. Aquest any hem signat amb la Unesco i la Fundació Futbol Club Barcelona la creació d'una càtedra d'Esport com a eina per a la coexistència social i la resolució de conflictes. Hem signat també convenis de cooperació amb nous aliats, com és el cas de l'Organització Mundial del Turisme, el programa Olympafrica, depenent del COI, o la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic (UNAM), entre molts d'altres. També hem iniciat la publicació de dues revistes digitals, *Journal of Conflictology*, una revista científica internacional, i *EcoUniversitat*, una publicació de divulgació universitària. La primavera passada vam celebrar les III Jornades d'EcoUniversitat, aquesta tardor tindrà lloc el IV Congrés Internacional Conflictologia i Pau, i estem preparant per al futur un congrés internacional sobre cooperació i e-learning.

El repte consisteix a ser realment presents arreu del món. Per fer tot això, ens calen aliats que estiguin tan convençuts com nosaltres que l'educació és una eina bàsica per millorar el món, la convivència, el desenvolupament sostenible, el suport mutu i la llibertat. Per viure altrament.

1
La universitat
solidària
→

GOOOOL!

El club blaugrana i la UOC inicien un màster orientat al treball per a la coexistència social i la resolució de conflictes

Càtedra UNESCO-FCB-UOC de l'Esport com a eina per a la coexistència social i la resolució de conflictes

Càtedra Unesco-FCB-UOC de l'Esport com a eina per a la coexistència social i la resolució de conflictes

Un gol per la pau

La Unesco, la Fundació Futbol Club Barcelona i la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) s'han unit per crear conjuntament una nova càtedra de l'Esport com a eina per a la coexistència social i la resolució de conflictes, una iniciativa pionera tant en el món acadèmic com en el de l'esport. La càtedra, que tindrà tres eixos d'actuació, la formació, la recerca i la divulgació, posa en marxa el curs 2010-2011 un programa de màster que s'impartirà des de l'Institut Internacional de Postgrau de la UOC.

Aquest és el primer cop que el Barça s'alia amb una universitat per dissenyar uns estudis. "La UOC i el Barça coincidim a l'hora de repensar el món i a l'hora de fixar-nos reptes", va subratllar l'ara expresident blaugrana Joan Laporta durant la presentació pública de la càtedra. Per la rectora de la UOC, Imma Tubella, la posada en marxa dels estudis "reforça el compromís solidari de Catalunya amb el món i amb l'accés universal a la cultura i a l'educació".

El màster vol explorar les possibilitats que genera l'esport com a instrument socialitzador i eina de formació personal, de transmissió de valors i de cohesió social en contextos d'especial conflictivitat sociopolítica o vulnerabilitat social. L'esport té un llenguatge universal i es tracta d'utilitzar-lo com una via per resoldre problemes de manera pacífica. "L'esport per si mateix no soluciona conflictes, però sí que pot formar part d'un conjunt d'eines que juntes poden resoldre'ls", explica Cati Gómez Lecumberri, coordinadora pedagògica del màster i doctora en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.

Dividit en una part teòrica i una de pràctica, el màster s'estructura en dos postgraus, un de "Sociologia, pedagogia i drets humans", i un altre de "Psicologia, geopolítica i drets humans", d'una durada de 750 hores lectives cadascun. En la primera edició, durant el curs 2010-2011, les matèries s'imparteixen en castellà i català, però en la segona s'hi afegiran l'anglès i el francès, cosa que ampliarà el ventall d'estudiants potencials, així com el nombre de professors. Cada un dels postgraus té un cost de 1.000 euros per a l'estudiant, que es destinarà a cobrir les despeses, ja que cap de les tres institucions en treu beneficis.

La UOC és el braç executor del projecte, que és fruit de l'acord que van firmar la Unesco i la Fundació FCB el 2007. El club blaugrana ha invertit 187.000 euros en aquesta iniciativa educativa i hi aporta l'equip de docència, un total de quinze experts en pedagogia, esport, conflictopologia i drets humans. La universitat hi posa la seva experiència en educació virtual i s'encarrega de la gestió del programa. El director del Campus per la Pau, Eduard Vinyamata, i la coordinadora de projectes internacionals de la Fundació Futbol Club Barcelona, Yolanda Antin, en són els directors acadèmics.

Després de treballar la part teòrica, els estudiants hauran d'aplicar els coneixements a casos reals. "Un dels

D'esquerra a dreta, Eduard Vinyamata, Imma Tubella i Joan Laporta durant la presentació de la càtedra. www.youtube.com/watch?v=CV-6phZiQvs

casos, per posar un exemple, podria ser com s'ha de tractar un grup de joves addictes a la cocaïna, com es pot contribuir a rehabilitar-los per mitjà de l'esport", suggereix Cati Gómez. Un altre dels conflictes que l'esport pot ajudar a mitigar és el de la violència de gènere. "De fet, hi ha un camp molt ampli en què treballar", afegeix Yolanda Antin.

Els estudis s'adrecen principalment a professionals de l'educació, l'educació física i l'esport, la psicologia i l'atenció primària, encara que estan oberts a qualsevol professional interessat. També poden ser un bon suport per a ONG, associacions pro drets humans o entitats relacionades amb l'esport, l'educació o el lleure.

“La solidaritat és molt important en el futbol”

Seydou Keita Jugador del FC Barcelona

Per Jordi Rovira. Fotos: Joan Roca de Viñals

Seydou Keita va arribar al Barça el maig del 2008 sense el soroll habitual que solen fer els fitxatges més mediàtics. Nascut a Mali però nacionalitzat francès, format a l'escola del seu oncle Salif Keita, una de les llegendes del futbol africà, aquest centrecampista s'ha guanyat un lloc en l'onze titular de Pep Guardiola gràcies a la seva feina incansable al camp, i un altre en el cor dels barcelonistes per la seva humilitat. En aquesta entrevista, feta un cop va acabar la Lliga i abans del Mundial, Keita mostra el seu vessant més humà i reflexiona sobre la funció social de l'esport.

El bon futbol està lligat a la solidaritat entre els membres de l'equip?

Sí, perquè per guanyar un partit hem de fer-ho junts, ajudant-nos els uns als altres. Si els jugadors no som solidaris entre nosaltres, no és possible jugar com un equip. La solidaritat és molt important en el futbol i en tots els esports col·lectius.

Dins de la tasca d'equip, a vostè li toca fer-ne una de molt laboriosa però que no sempre llueix...

Sempre que es fa un treball col·lectiu hi ha algú que fa una feina que no es veu gaire. Per exemple, per guanyar un partit no podem fer-ho sempre amb Messi. Abans d'ell, d'altres han de treballar molt fort. Segur que al final Messi marcarà dos o tres gols i en parlarem, però per a l'equip, per al col·lectiu, tothom és important. Al Barça treballem molt l'aspecte de la solidaritat entre els jugadors, i després, les individualitats ja marcaran la diferència.

Quan va fitxar pel Barça, coneixia el perfil solidari de l'entitat?

No. Sabia que era un club amb una imatge molt important i que lluitava a l'Unicef a la samarreta, però no sabia que hi havia la Fundació ni coneixia els projectes solidaris

que porta a terme tant a diferents països africans com a la resta del món.

L'any passat va estar present en la inauguració del Centre XICS de la Fundació al barri Téléphone Sans Fils de Bamako, a Mali. Quina funció social té un centre d'aquest tipus?

Estic segur que els nens que estan al centre de Bamako seran millors persones, perquè hauran tingut una educació que és molt important per al seu futur. Si no fossin al centre, segurament serien al carrer, on ningú en tindria cura. Què pot ser millor que estar al centre aprenent? L'escola, el futbol, la relació amb la gent, tot això és millor que no pas estar-se al carrer.

Com es va sentir quan va visitar el centre?

Vaig estar molt content, i me'n vaig sentir molt orgullós. Iniciatives com aquesta també donen una molt bona imatge del Barça a l'Àfrica i mostren que el club té un gran cor.

En centres com el de Bamako s'aprenen valors positius de l'esport, com l'esforç o el treball en equip. Creu que són un antídote per a determinats conflictes?

L'esport pot ajudar els nens d'aquests centres, però una altra cosa són els conflictes dels diferents països. L'ende-

mà de guanyar un partit de futbol la gent se sent feliç i no pensa en d'altres coses, com quan la Costa d'Ivori va classificar-se per al Mundial, però els que han de solucionar els conflictes són els dirigents polítics, no pas l'esport.

Però pel fet d'haver estat en un ambient esportiu, els nens ja ho tenen millor?

Sí, segur. Per exemple, el centre XICS de Bamako és important perquè els nens poden practicar un esport però, a més, també van a escola. Per tant, si no se'n surten amb el futbol tenen d'altres opcions a la vida.

Quan es juga en un equip com el Barça, amb milions de seguidors a tot el món, molts d'ells infants, no es té d'alguna manera el “deure” de donar exemple?

Sí. Actualment la imatge del jugador de futbol es veu a tot arreu, i quan jugues a un nivell molt alt és important donar bon exemple perquè els infants, i també els adults, t'estan mirant, i els nens sempre es fixen en el que fan els famosos.

He llegit que un dels jugadors que admira és Zinedine Zidane.

No tan sols Zidane. M'agraden molt les persones que ajuden els altres, com ell, que col·labora en diferents projectes solidaris. Actualment hi ha molta més gent que ajuda en aquests tipus de projectes.

Però amb el cop de cap a Materazzi a la final del Mundial d'Alemanya va fer tot el contrari a donar exemple...

Allò no va ser un bon exemple, però hem de posar-nos en el seu lloc per saber què li passava pel cap. Era un moment important per a ell, per a l'equip i per a tot França. Aquestes coses passen. Respecto molt Zidane i ell també és humà. Li pot passar a qualsevol.

Vostè és musulmà i una persona molt creient. Com l'ha marcat la religió?

La nostra religió ens ensenya que hem d'ajudar els altres, però això ja depèn sempre de la dedicació de cada un. A la meua família, per exemple, som dotze germans, així que sempre ens hem hagut d'ajudar els uns als altres. Per tant, la religió ja començava a casa. En l'actualitat tinc diners però de petit no podia saber que acabaria jugant al Barça, i qui arriba fins aquí és perquè ha treballat dur. Tothom vol diners i fama, però no tothom ho aconsegueix i, en la meua opinió, és Déu qui decideix les persones a qui ho dona. I si tens diners has d'ajudar els altres. Aquesta manera d'entendre la vida és el que m'han inculcat tant la meua família com la meua religió.

Ha col·laborat en diferents campanyes com la que promou Unicef, en què explica els beneficis de rentar-se les mans amb sabó per evitar infeccions, o una altra contra la malària. A diferència de Kanouté, però, no té cap fundació. Com canalitza la seva ajuda?

Ara amb el futbol no tinc temps per pensar en altres coses, com una fundació, així que el que faig és ajudar les que ja hi ha. No puc ajudar tothom però intento fer-ho

«La meua família i la meua religió m'han inculcat que qui té diners ha d'ajudar els altres»

amb la majoria. Quan deixi el futbol ja tindrè temps per fer més coses.

¿És fàcil separar el Seydou que juga al Barça i el Seydou persona?

En general, si estàs dins el món del futbol vius allunyat de la realitat. Ho tens tot molt fàcil i a vegades no tens el cap del tot centrat. Però intento separar el futbol de la resta, perquè la vida que ve després de la carrera de futbolista és molt més llarga que no pas el temps que dediques al futbol.

Un cop va dir que el que és important dels jugadors és el que han fet després de deixar el futbol. Quin model li agradaria seguir quan acabi la carrera esportiva?

Respecto molt futbolistes com Weah i Zidane, perquè són un bon exemple per a la societat, però a l'hora d'ajudar els altres vull ser jo mateix.

És el primer cop que el Mundial de futbol se celebra a l'Àfrica; com ho valora?

És important perquè permetrà mostrar una bona imatge de l'Àfrica. Per a molta gent que mai hi ha estat, és una bona ocasió per veure com viuen els africans, ja que al nostre continent hi ha moltes coses positives. El problema és que aquí les persones que miren les notícies per la televisió tan sols hi veuen coses negatives.

Fam i pobresa.

Segur que a Espanya i a d'altres països d'Europa també hi ha problemes, però no apareixen constantment per televisió. En canvi, l'Àfrica sempre s'associa a notícies negatives, quan en realitat és molt més que això. El Mundial és una oportunitat perquè la gent s'adoni de totes les coses bones i vegin que els africans tenen un gran cor.

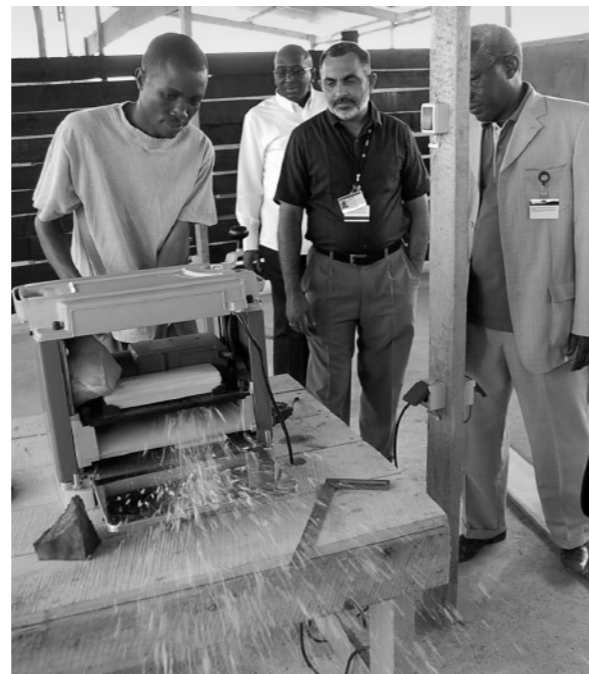
Socis virtuals amb l'Àfrica

El Campus per la Pau treballa des de fa temps per millorar l'accés a l'educació a l'Àfrica. La voluntat és oferir a les entitats que treballen pel desenvolupament africà i a les universitats del continent cursos en línia de desenvolupament humà i materials didàctics sobre temàtiques centrades en la superació de la pobresa i la resolució de conflictes.

El projecte preveu oferir, entre d'altres, materials didàctics de formació de formadors virtuals i cursos sobre drets humans, sostenibilitat ambiental, conflicologia, suport per a l'ocupació i per a emprenedors. Els continguts, en suport web, estaran disponibles en obert a l'Escola Virtual de Cooperació (EVC, vegeu més informació a la pàgina 13), a la qual podran accedir les entitats interessades, des de qualsevol lloc i en qualsevol moment. També podran disposar d'una eina wiki, un espai de treball col·laboratiu per compartir i produir materials.

La Universitat Virtual Africana (AVU), que agrupa més de mig centenar d'universitats del continent, és una de les institucions amb què la UOC ja ha establert acords de col·laboració. L'AVU està treballant per crear el seu propi Campus Virtual per la Solidaritat i el Desenvolupament, que la UOC complementarà oferint suport en les accions de promoció de la pau. També està dissenyant un portal de recursos educatius en obert per compartir materials, que seria complementari del projecte del Campus.

L'Organització Mundial del Turisme, a través de la Fundació OMT.Themis, i Olympafrica, entitat dependent del Comitè Olímpic Internacional que utilitza l'esport per treure de la marginalitat els joves africans i inserir-los socialment, sobretot a les zones devastades per conflictes armats, són algunes de les organitzacions interessades a compartir i distribuir els continguts de l'EVC en els països africans on treballen. S'està estudiant també com es podria articular una possible col·laboració d'Olympafrica amb la càtedra Unesco-FC Barcelona-UOC de l'Esport com a eina per a la resolució de conflictes i la convivència social. Una possibilitat seria integrar-la en el seu consell assessor.

L'esport, contra la pobresa

Una vintena d'instal·lacions esportives repartides per dinou països diferents constitueixen la base d'Olympafrica, el projecte que Samaranch va impulsar des del COI per combatre la marginalitat amb els valors de l'olimpisme

Per Jordi Rovira

El 1980, poc després de ser elegit al capdavant del COI, Joan Antoni Samaranch –artífex de la modernització dels Jocs Olímpics i de la incorporació dels països comunistes– va començar a treballar en un objectiu igualment ambiciós: aconseguir que l'esport ajudés els joves africans a sortir de la marginalitat. Vuit anys més tard, aquell projecte va prendre forma amb el nom d'Olympafrica. Per portar-ho a terme, es preveia crear, amb un baix cost i amb la implicació de la població local, centres esportius en zones econòmicament deprimides. El 24 de febrer de 1990, va convertir-se en una realitat tangible quan es va inaugurar el primer centre pilot a Somone, un petit i humil poble de pescadors situat a seixanta quilòmetres de Dakar.

El centre va ser un èxit i dues dècades després Olympafrica ja té una vintena d'instal·lacions distribuïdes per dinou països africans –i catorze centres més en construcció–, on l'esport, la cultura i l'educació estan al servei del desenvolupament social i econòmic. El finançament procedeix, bàsicament, del Comitè Olímpic Internacional, tot i que també té el suport del Banc Mundial i de la Fundació Daimler Chrysler, entre d'altres.

La prova que un centre d'aquest tipus es pot convertir en un motor d'impuls econòmic és el petit poble de Somone, que no ha deixat de créixer, fins al punt que molts

ciutadans estrangers hi han construït la seva residència. “Somone ara és un lloc molt més gran, els han concedit l'estatut de ciutat i tenen un alcalde. I el centre d'Olympafrica ha tingut un gran paper en el desenvolupament de la comunitat”, assegura Thierno Diack, director d'Olympafrica.

La resta de centres que s'han construït al llarg d'aquests vint anys estan ubicats, majoritàriament, a països de l'Àfrica central, com el Camerun, el Congo, Ghana, Guinea Bissau, el Senegal o la Costa d'Ivori, des d'on ofereixen, a més de les instal·lacions esportives, una àmplia oferta socioeducativa. “Disposem d'un programa central, però tots els centres tenen activitats culturals pròpies com teatre, pel·lícules de vídeo, pintura, etc.”, detalla Diack.

Un dels objectius dels centres és que els joves africans trobin prou atractius en els llocs on resideixen i no emigrin a les grans ciutats. “Tenim la impressió que el programa ha estat efectiu en aquest sentit”, apunta el director d'Olympafrica. Però els beneficis per a la població local no s'aturen aquí. “Els centres els edifiquen ells mateixos amb material de la zona i estan impulsats per l'associació d'Olympafrica local. També financem programes seleccionats per a cada comunitat, responsable del manteniment diari de les instal·lacions”, afirma Diack. A més, els centres generen llocs de treball i impulsen l'activitat comercial.

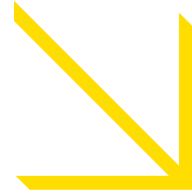
Tot i el creixement sostingut, el projecte d'Olympafrica ha experimentat variacions en el temps. “Els principals canvis van tenir lloc el 2005, amb un nou disseny dels edificis principals i una nova estratègia. Abans, el principal objectiu era construir infraestructures. Des de llavors hem començat a gastar molts més diners en activitats esportives i programes d'intercanvi i amb la creació de petites firmes que donin feina als joves”, explica el màxim responsable del projecte.

A Olympafrica no disposen d'estadístiques que comptabilitzin els objectius assolits, però Diack calcula que hi ha entre 500 i 1.500 persones que setmanalment practiquen esport a cada un dels centres. A tot això caldrà sumar-hi un ambiciós programa d'atletisme que beneficiarà 250.000 nens els propers tres anys. “També estem molt interessats a promocionar esports com el bàsquet i l'halterofília”, apunta. L'impacte de les activitats educatives i culturals és més difícil d'avaluar, però el director d'Olympafrica destaca iniciatives com la del campus per la pau africà amb la UOC i el fet que des del 2009 estiguin finançant programes per impulsar petites empreses agrícoles i de costura.

Aquella iniciativa de Samaranch encara pot créixer molt més. Al COI ho tenen clar, fins al punt que estan impulsant dos programes de desenvolupament similars a l'Àsia i a Oceania (Olympasia i Olympoceania). I és que l'esport té el poder de canviar el món, com va dir Nelson Mandela.

+ info:
Olympafrica www.olympafrica.net

Altres projectes

CONTRA L'EXPLOTACIÓ SEXUAL INFANTIL

El Campus per la Pau posa en marxa la tardor del 2010 un nou curs en Prevenció i protecció contra l'exploració sexual comercial infantil (ESCI). L'oferta formativa s'adreça, entre d'altres, a juristes, advocats i treballadors d'ONG i d'administracions públiques especialistes en drets humans i infància. L'objectiu és formar els participants en estratègies transversals i globals per lluitar contra aquesta xacra. La docència anirà a càrrec de dues especialistes en la matèria, Debora d'Alleva i Andrea Compagno.

APRENDRE A CONVIURE

L'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, l'Obra Social de "la Caixa" i el Campus per la Pau han arrencat la darrera etapa del projecte de formació integral "Aprendre a conviure", adreçat als col·lectius desfavorits del districte de Collblanc-La Torrassa. Acabada la producció dels materials educatius, han començat dos cursos semipresencials d'alfabetització digital i de resolució de conflictes a l'escola. També es faciliten altres cursos com a materials d'autoaprenentatge.

TURISME I COOPERACIÓ INTERNACIONAL

La Fundació OMT-Themis, que depèn del Departament d'Educació de l'Organització Mundial del Turisme, i el Campus per la Pau posen en marxa una nova edició del curs universitari "Turisme i cooperació internacional per al desenvolupament". L'objectiu és capacitar joves professionals amb l'actitud i la vocació adequades per treballar en l'àmbit del turisme com a eina de desenvolupament. Els estudiants tindran després l'oportunitat de participar com a voluntaris OMT en programes de cooperació internacional. www.unwto-themis.org

COMPENDRE ÀFRICA

L'ONG Amics per al Desenvolupament de l'Àfrica Negra (ADANE) està preparant una nova edició del curs "Compendre Àfrica", que va dur a terme en col·laboració amb el Campus per la Pau el 2009. El curs aprofundeix en el coneixement de les societats africanes i les seves especificitats culturals.

FORMANT CAPS D'ESCOLTA

L'Oficina Mundial del Moviment Escolta, que aplega 28 milions de persones en 160 països diferents, preveu oferir en línia a través de la UOC els cursos sobre natura, pau i responsabilitat amb la comunitat que ja està fent de forma presencial als seus membres. Amb l'objectiu que en siguin els futurs docents, caps d'escolta de diverses regions del món han seguit el curs de formació de formadors, "Ensenyar en la virtualitat", que ofereix en anglès el Campus per la Pau. www.scout.org

<http://bit.ly/dsZnoj>

2009: El Campus per la Pau en xifres

CURSOS

90

ESTUDIANTS

3.031

CONSULTORS

229

ENTITATS

14

CAMPUS PER LA PAU, CREU ROJA, MÈXIC: CUAUTILÁN IZCALLI, ECOUNIÓN, ECOSERVEIS, AMNISTIA INTERNACIONAL, OBSERVATORI DE LA DIPUTACIÓ, GAIA EDUCATION, TURISMO JUSTO, ALIANZA ONG, ADANE-SI, GAIA TASIRI, OMT-THEMIS, ENGINYERIA SENSE FRONTERES

Les universitats, agents de desenvolupament

Les relacions internacionals han esdevingut al llarg dels darrers anys un pilar fonamental de les universitats. En un context globalitzat, les universitats catalanes intenten millorar la qualitat i la visibilitat internacional per mitjà d'activitats tan diverses com atraure estudiants i professors d'altres països o participar en projectes internacionals de recerca. Tradicionalment, aquestes activitats s'han concentrat als països més avançats, com els Estats Units, Canadà, Austràlia o els europeus, però cada cop més les universitats del Sud representen una part important de les seves relacions internacionals. Als fòrums internacionals s'ha reconegut recentment el valor destacat de l'educació superior com a instrument imprescindible per aconseguir els objectius de desenvolupament, ja que el coneixement ajuda a crear la base per a la prosperitat i, per tant, a eradicar la pobresa. L'objectiu principal de la col·laboració amb les universitats del Sud ha de ser, doncs, reforçar-les, ja que tenen un paper central a l'hora de facilitar el desenvolupament. Des de l'ACUP, entenem que la millor cooperació que poden dur a terme les universitats catalanes és contribuir, de manera conjunta, a crear universitats fortes al Sud, amb millors programes de formació i de recerca i amb capacitats institucionals reforçades. Amb l'aprovació del Pla de Projecció Internacional de les universitats públiques catalanes 2010-2015, en què la Cooperació Universitària per al Desenvolupament és un dels sis eixos prioritaris, l'ACUP ja ho ha començat a fer.

Josep M. Vilalta i Nadja Gmelch, secretari executiu i tècnica de projectes de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP)

2
Cooperació
→

els continguts
del Campus
a un clic

Escola Virtual de Cooperació

Una biblioteca a internet que permet accedir en obert als materials educatius generats pel Campus per la Pau
www.uoc.edu

CAMPUS
PER LA PAU

UOC
Universitat Oberta
de Catalunya
www.uoc.edu

Escola Virtual de Cooperació

Accés lliure i universal al coneixement

El Campus per la Pau ultima el projecte per posar els seus materials formatius a disposició de la comunitat d'Internet. Compartir el coneixement, amb tothom i a qualsevol lloc, és l'objectiu de l'Escola Virtual de Cooperació, que preveu distribuir en obert els continguts del Campus i sindicar els d'altres entitats i institucions de tot el món que disposin de materials virtuals i vulguin compartir-los a la xarxa. Amb aquesta finalitat, el Campus ja ha iniciat converses amb la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic (UNAM), l'Organització dels Estats Americans (OEA) i Olympafrica, entre d'altres.

L'Escola Virtual de Cooperació s'organitzarà en tres espais diferenciats: el de difusió, el de formació i el col·laboratiu. A través del primer, articulat mitjançant el web del Campus, es podrà accedir a continguts d'altres entitats amb les quals s'hagin signat convenis. Els mate-

Els continguts del Campus s'oferiran en obert a la plataforma d'OpenCourseWare de la UOC

rials propis del Campus s'oferiran en obert en el segon, un espai personalitzat que es crearà a la plataforma d'OpenCourseWare de la UOC. L'OpenCourseWare (ocw.uoc.edu) és un lloc web en què, en coherència amb el seu model educatiu, la Universitat proporciona accés als seus materials didàctics i docents a professors, estudiants o autodidactes de qualsevol lloc del món. La difusió no està limitada per temes relatius a la propietat intel·lectual o el copyright, ja que tots els materials es distribueixen amb una llicència lliure (Creative Commons o GNU). Finalment, el Wikicampus serà un espai col·laboratiu d'accés restringit per debatre i crear coneixement.

L'objectiu de l'Escola Virtual de Cooperació és desenvolupar i oferir programes formatius que permetin incrementar les capacitats socials, humanes, econòmiques

i ambientals de poblacions en situació de risc a causa de la pobresa, els conflictes o la marginació. Els àmbits educatius que englobarà inclouen cursos de diverses temàtiques i en diverses llengües (català, castellà, anglès i francès) destinats a millorar la qualitat de vida i la salut de col·lectius desfavorits, resoldre conflictes i reduir la violència, facilitar l'accés a l'educació o capacitar professionalment.

L'Escola Virtual de Cooperació preveu oferir en obert el material didàctic, però no la gestió del curs. Si alguna entitat hi està interessada, el Campus li proporcionarà cursos a mida i la possibilitat d'accedir als materials dins de l'aula. La tipologia dels continguts és molt àmplia, però tots coincideixen a ser cursos breus, d'entre un i dos mesos de durada, que donen dret a l'obtenció d'un certificat d'aprofitament. Entre molts d'altres, alguns dels materials que s'hi penjaran són "Convivència i drets humans", "Mediació empresarial", "Intervencions en conflictes violents i bandes juvenils armades", "Violència domèstica", "Responsabilitat social corporativa", "Alfabetització àrab i amazic", "Capacitació digital" i "Ensenyar en la virtualitat" (un curs amb què l'estudiant pot adquirir competències per dur a terme al seu torn accions docents en línia).

WikiCampus

El WikiCampus serà un espai web col·laboratiu d'accés restringit a través del qual es compartiran i crearan materials didàctics sobre cooperació al desenvolupament. L'objectiu d'aquesta eina innovadora és permetre la difusió més àgil dels materials docents de l'àrea de cooperació de la UOC i facilitar que les entitats col·laboradores interessades n'analitzin el contingut per utilitzar-lo en la producció d'un curs virtual o per a aprenentatges autodidactes.

“Afavorim el desenvolupament a través de la formació”

Cecilia Martins Portal Educatiu de les Amèriques

Per Lali Sandiumenge

Llicenciada en Ciències de l'Educació i màster en Noves Tecnologies de la Informació i la Comunicació, Cecilia Martins és la responsable del Portal Educatiu de les Amèriques de l'Organització dels Estats Americans (OEA). Martins treballa des de fa dues dècades en diferents institucions públiques i privades en la implantació de projectes d'educació a distància i la utilització d'entorns virtuals en educació.

Quina és la missió del Portal Educatiu de les Amèriques?

El Portal Educatiu de les Amèriques es va crear el 2001 per promoure la formació i capacitat dels ciutadans de la regió utilitzant fonamentalment tecnologies de la informació i la comunicació. El 2002, va incorporar la seva Aula Virtual, una plataforma d'ensenyament i aprenentatge en línia que ha contribuït a capacitar especialistes dels diferents països membres. S'han creat una sèrie de comunitats de pràctiques que faciliten l'intercanvi d'experiències entre participants dels diferents països. Així doncs, el Portal Educatiu de les Amèriques està molt compromès a donar suport als països de la regió en la promoció del seu propi desenvolupament i afavorir-lo a través de la formació.

Quines activitats fan?

Actualment, el Portal desenvolupa les seves activitats a través de les línies d'acció següents: formació en línia, creació de comunitats de pràctiques virtuals d'àmbit local i regional, assessorament tècnic pedagògic i aliances estratègiques amb institucions educatives i organismes regionals. Un altre element molt important és l'edició de la nostra revista semestral *La Educ@ción*, una eina excel·lent per difondre els últims avenços en l'àrea educativa de la regió.

Quins són els principals obstacles per a l'educació virtual a l'Amèrica Llatina? I els reptes?

Si hi ha una cosa que caracteritza els nostres països és la diversitat, per tant, és difícil destacar un sol problema global que afecta la regió en conjunt. Malgrat això, hi ha moltes oportunitats per superar aquests reptes mitjançant els esforços de les organitzacions internacionals i regionals, en col·laboració amb les institucions de formació i els centres d'ensenyament. Prenent com a referència la Conferència Mundial sobre l'Educació Superior de París 2009, el consens sobre els desafiaments que afronten tots els països inclou elements que són clau: l'impacte de la globalització sobre l'ensenyament superior, la qualitat i l'accés a l'educació superior i la igualtat i la inclusió de sectors tradicionalment exclosos o l'increment del sou dels docents i la seva formació, en particular en l'ús de les TIC. El fet de poder treballar junts per definir estàndards de qualitat i acreditació en l'educació superior (tant per a l'aprenentatge en línia com per al presencial) contribuirà a establir l'escenari per a l'intercanvi de coneixements, la mobilitat acadèmica i la integració regional.

El Portal facilita la capacitat de col·lectius marginats. Com ho fa?

Prop del 50 o 60% de les aplicacions que hem rebut són de persones que viuen fora de les capitals, en zones rurals o de menys desenvolupament relatiu. Per exemple, aquest és el cas d'un professor de matemàtiques d'una escola situada en una zona rural dels Andes, a l'Equador. El Portal Educatiu, a través de la seva Aula Virtual, facilita la capacitat d'aquest professor, ja que possibilita que faci

un curs d'actualització professional que pel fet de viure en una zona rural no podria fer.

En quina mesura iniciatives com aquesta contribueixen al desenvolupament humà?

L'OEA constitueix el principal fòrum multilateral per a l'enfortiment de la democràcia, la promoció dels drets humans, i per afrontar problemes comuns de la regió, com la pobresa, el terrorisme, les drogues il·legals i la corrupció. El Portal Educatiu de les Amèriques exerceix les seves funcions dins del Departament de Desenvolupament Humà, Educació i Cultura i com a tal, s'encarrega de promoure i facilitar un punt de trobada multinacional i multicultural. Estem treballant activament amb organitzacions i institucions regionals amb la finalitat de cooperar en qüestions com ara qualitat de l'educació

«El Portal dóna accés a persones de pocs recursos a cursos de formació professional sense que hagin d'abandonar les seves comunitats»

virtual, intercanvi de coneixement i construcció de capacitats a l'àmbit local, increment en les ofertes educatives per arribar cada cop més a qui més ho necessita, etc. El Portal Educatiu de les Amèriques intenta contribuir-hi, per exemple, donant accés a persones de pocs recursos a cursos de formació professional de qualitat sense que hagin de deixar casa seva ni la seva comunitat.

Quina importància té per a vostè el desenvolupament de xarxes educatives entre universitats, entitats i institucions?

Li posaré un exemple: en la cerimònia d'obertura del Fòrum Multilateral d'Innovació per al Desenvolupament Humà que es va celebrar al juny a la República Dominicana, l'OEA, la Unesco, el Parlatino, Virtual Educa, Udual i Funglode van subscriure la Iniciativa Multilateral d'Educ@ció per al Desenvolupament Humà (Imedh). La seva declaració reforça la idea que "l'educació és la clau per a l'enfortiment de les institucions democràtiques, la promoció del desenvolupament del potencial humà, la recerca de la igualtat i la comprensió entre els pobles, i influeix definitivament en el creixement social, cultural i econòmic de les nacions i en l'eradicació de la pobresa". La Imedh té com a objectiu fonamental promoure el desenvolupament de l'educació des d'una perspectiva innovadora i inclusiva, que permeti la consecució d'un alt impacte social a l'Amèrica Llatina i el Carib.

+ info:
www.educoas.org

Aprendre sempre

Ara que la cooperació descentralitzada es consolida amb veu pròpia en l'escena de la cooperació internacional, el desenvolupament de les capacitats dels seus protagonistes –tècnics i polítics de governs locals i subnacionals– adquireix una rellevància especial. I és que si la cooperació descentralitzada suposa una eina potent, també comporta reptes notables. Es tracta que es concebi, es pensi, es desenvolupi, es planifiqui i s'executi des de la mateixa especificitat dels seus actors; és a dir, que s'entengui com una política pública local, amb una dimensió pròpia i estratègica. Juntament amb la voluntat política, el desenvolupament de capacitats i l'aprenentatge institucional són una de les claus per fer aquest salt qualitatiu. El factor humà és el capital més valuós en el camí de l'excel·lència. Les autoritats locals compromeses amb una visió renovada de la cooperació descentralitzada –no ja com una ajuda oficial al desenvolupament a petita escala– haurien de fer de la formació un valor prioritari. La formació en línia és una eina excel·lent, perquè ofereix moltes possibilitats, no només per a la divulgació de continguts i l'educació a distància, sinó, abans que res, per a la creació de comunitats i aliances. Un dels elements més destacables de les diferents edicions del curs sobre cooperació descentralitzada és la interacció i el procés d'aprenentatge conjunt entre els participants d'Europa i d'Amèrica Llatina. Com va dir Paulo Freire, cal que ens adonem que tots sabem alguna cosa, tots n'ignorem alguna i, per això, sempre aprenem.

Beatriz Sanz,
coordinadora del curs "Especialista en cooperació descentralitzada Unió Europea-Amèrica Llatina"

(Campus per la Pau i Observatori de Cooperació Descentralitzada Unió Europea-Amèrica Llatina)

Màster de Gestió del cicle de projectes i acció humanitària

Nous continguts, més qualitat

La UOC i la Creu Roja aprofiten els canvis que implica el procés de Bolonya per millorar el programa d'“Acció humanitària” i adaptar-lo als nous perfils del mercat laboral

Per Jordi Rovira

Fa deu anys, la UOC i la Creu Roja van posar en marxa plegades una oferta formativa en línia centrada en la cooperació i l'ajut humanitari. “El 2000 vam arribar al primer acord, però es va tardar més d'un any a integrar-hi els diferents cursos”, explica Juan Antonio García Niño, coordinador de formació a distància de la Creu Roja Espanyola, que assegura que aquesta “és una línia important i estratègica” per a la institució on treballa.

El creixement constant de cursos i estudiants ha estat la norma al llarg d'aquesta dècada. Entre tots, el màster de “Gestió del cicle de projectes i acció humanitària” s'ha convertit en el producte estrella dels quatre màsters i vuit postgraus que ofereixen conjuntament. Com tots els programes formatius reglats, depèn de l'Institut Internacional de Postgrau (IIP) de la UOC, que hi posa el model pedagògic i el campus virtual, i la Creu Roja hi aporta el contingut, els tutors i els formadors. La majoria dels alumnes, de perfils diversos, són externs de la Creu Roja. Entre 2005 i 2008, es van matricular 178 estudiants al màster, 343 als postgraus i 172 en alguna especialitat.

Novetats formatives

La col·laboració entre la UOC i la Creu Roja continua creixent. Una prova d'això és el màster de “Direcció i gestió d'entitats no lucratives”, uns estudis destinats a ONG i fundacions amb poca competència en el mercat formatiu actual. A la primera edició, el curs 2009-2010, el van seguir 24 estudiants. Per la seva banda, la Creu Roja i el Campus per la Pau han estrenat un paquet de formació de primers auxilis amb temàtiques (natura, llar, esport) i col·lectius específics (gent gran, infants), així com un curs de medi ambient per a voluntaris i un curs de mediació intercultural i immigració que es feia presencialment i ara s'estrenarà en línia.

El màster es divideix en dos postgraus (“Gestió de cicle de projectes en cooperació internacional” i “Acció humanitària”) i cinc especialitzacions. Pel que fa als continguts, hi ha tres parts diferenciades, la identificació, la gestió i l'avaluació de projectes. La segona és clau, ja que és un dels pocs màsters especialitzats en gestió. “En els estudis d'aquest tipus no se sol oferir gestió de projectes, és a dir, l'execució. I aquest és un dels nostres valors afegits”, afirma José Antonio Morales, que n'és tutor des de la seva primera edició. Els coneixements, a més, es contrasten amb situacions reals, cosa que un cop acabada la formació facilita que es puguin aplicar sobre el terreny.

Tot i l'èxit assolit, la Creu Roja i la UOC han aprofitat el procés de Bolonya, que unifica els estudis en l'àmbit europeu, per millorar el programa i incorporar-hi noves temàtiques que l'adaptin als nous perfils del mercat laboral.

A la pràctica, i en els estudis de cooperació internacional al desenvolupament, això suposa aprofundir en

El màster de “Gestió del cicle de projectes i acció humanitària” és el producte més demanat

àmbits com la planificació estratègica en cooperació i en sectors d'intervencions com la salut, l'aigua, el gènere, l'educació i l'enfortiment institucional. Si fins ara només es treballava en sectors d'intervenció en ajuda humanitària i en projectes de desenvolupament, ara s'hi abordaran aspectes com el codesenvolupament, l'educació pel desenvolupament i la participació (desenvolupament comunitari), que implica crear xarxa i agents locals perquè els beneficiaris s'impliquin en el seu mateix desenvolupament.

En l'àmbit de l'acció humanitària, el màster potenciarà aspectes com la gestió de riscos, els drets humans, el dret internacional comunitari i la seguretat en el terreny.

Els canvis també tenen un component estructural. Així, cada postgrau es divideix en dues especialitzacions (es passa de cinc a quatre) que engloben una sèrie d'assignatures noves. “Amb aquesta especialització guanyem en qualitat pel fet d'oferir més contingut i incorporar-hi temes que abans no es treballaven”, afirma Morales.

Totes aquestes innovacions també busquen adaptar-se al nou mercat laboral. Morales assegura que “cada cop més professionals, com metges, enginyers, etc., volen treballar en el camp de la cooperació, però tot i la seva qualitat

Els estudis potencien aspectes com la gestió de riscos, els drets humans, el dret internacional humanitari o la seguretat en el terreny

professional no disposen d'experiència”. El tutor del màster també observa un augment dels professionals de la cooperació que busquen una titulació i més experiència i destaca un nou perfil d'estudiants del màster entre els acabats de llicenciar que volen treballar en un món globalitzat i escullen fer-ho en un país en desenvolupament. També es busca potenciar que segueixin el programa els professionals liberals originaris d'aquests països que volen aprofitar els seus coneixements per millorar el seu entorn.

Les millores, tant temàtiques com d'estructura, es posaran en marxa de manera progressiva durant el curs 2011-2012; l'octubre de 2011 es despleguen en el postgrau de “Cooperació internacional al desenvolupament” i al març del 2012, en el d'“Acció humanitària”.

+ info:
iip.uoc.edu
www.creuroja.org

Les TIC, al servei de l'acció social

Per a la Creu Roja Espanyola, les noves tecnologies ja són una eina imprescindible a l'hora de desenvolupar moltes de les seves activitats humanitàries. Donen eficàcia afegida a la nostra feina voluntària i, sobretot, faciliten i proporcionen condicions de vida més dignes a les persones en situació de vulnerabilitat. L'atenció a les dones maltractades és un àmbit en què la Creu Roja Espanyola està absolutament bolcada i en què la incorporació de les TIC és vital per augmentar-ne la seguretat i la independència. El sistema de teleassistència que s'ha dissenyat per a això consisteix en un telèfon mòbil amb GPS i un dispositiu de pulsació, a través del qual l'afectada pot enviar un senyal d'alarma.

El projecte 3G per a totes les generacions és un servei de videoatenció destinat a les persones grans que ajunta la veu amb la imatge a través d'un element familiar: la televisió. D'aquesta manera, els usuaris poden mantenir un contacte habitual amb els amics, familiars i cuidadors.

La revolució tecnològica també arriba a col·lectius com el de les persones sordes, per a les quals la Creu Roja ha desenvolupat en els últims mesos el projecte pilot Telpes (Solucions de Teleassistència per a Persones Sordes). Per la seva banda, el Sistema Intel·ligent de Monitoratge d'Alertes Personals (SIMAP) és un servei a disposició de les persones amb Alzheimer en fase lleu o d'aquelles que tenen problemes cognitius. Totes aquestes iniciatives posen en evidència que les noves tecnologies són un instrument fonamental per a la solidaritat. Per això, a la Creu Roja estem molt pendents de com evolucionen.

Juan Manuel Suárez del Toro Rivero,
president de Creu Roja Espanyola

“La crisi no pot ser una excusa per arraconar els més pobres”

Koos Richelle Director general d'EuropeAid

Per Laia Forès

Koos Richelle (Bandung, Indonèsia, 1949) és, des de fa sis anys, director general d'EuropeAid, l'organisme de la Comissió Europea que gestiona l'ajuda al desenvolupament. Format en Dret per la Universitat Erasmus de Rotterdam, té una àmplia experiència en temes de cooperació: abans va ser responsable de la Direcció General de Desenvolupament de l'executiu comunitari i director del Departament de Cooperació Internacional del govern holandès.

EuropeAid gestiona l'ajuda al desenvolupament del primer donant mundial, la Unió Europea.

Sí, és la direcció general de la Comissió Europea responsable de posar en marxa l'ajuda comunitària al desenvolupament a més de 140 països. Tenim prop de mil col·laboradors a Brussel·les i 2.300 persones a les delegacions de tot el món. Nosaltres, però, no gestionem directament projectes de desenvolupament, sinó que en fem una selecció i els financem. També donem suport financer directe a països en vies de desenvolupament. És a dir, podem donar 100 milions d'euros a un govern del sud i aquest mateix govern gestiona els programes de desenvolupament.

No deu ser fàcil de repartir un pressupost de 8.000 milions d'euros anuals. Com es fa la selecció de projectes?

Comença per identificar i seleccionar socis, que poden ser organitzacions internacionals com l'ONU, ONG europees o locals, governs i també empreses privades. Això sí, mai es tria a dit. Es fa com un concurs públic: és un procés transparent però també feixuc, perquè sovint rebem moltes propostes, sobretot per banda d'ONG. Financem projectes de tot tipus –construcció d'infraestructures, accés a l'aigua i l'energia, educació, salut, etc.–, però per una norma que exigeix el Parlament Europeu, hem de dedicar almenys el 20% del que fem a projectes de l'àmbit socio sanitari i educatiu.

Diu que, de vegades, els diners es donen directament als governs. Com evita EuropeAid ser víctima de la corrupció que hi ha sovint en alguns països en desenvolupament?

Ningú pot garantir que no passi alguna cosa dolenta, però intentem evitar-ho per tots els mitjans. En primer lloc, en el procés de selecció es verifica si el soci és fiable en el pla jurídic i financer. I en segon lloc, el sistema fixa que quan s'ha triat un projecte, no es finansi tot de cop. Tampoc es tanca mai un projecte sense auditar-lo. Si detectem qualsevol cosa que no és correcta, demanem el reembossament dels diners. Som molt estrictes en aquesta qüestió: sempre recuperem els diners que s'han gastat sense justificació, fins i tot si això implica que l'organització en qüestió faci fallida. Hi ha un control abans, durant i després de cada projecte. Malgrat tot, la naturalesa humana porta certes persones a fer coses incorrectes.

D'una banda hi ha la Comissió Europea i de l'altra, els estats membres. No és una mica complicada la duplicitat d'actors dins de la UE en qüestions d'ajuda humanitària?

Sí, hi ha donants diferents: els 27 estats membres i la Comissió Europea. Això implica que cada un dels 28 actors prenen les seves decisions, decideixen amb quins països treballen, el tipus de projectes, etc., cosa que comporta una certa ineficàcia. Tenim un informe que diu que hi ha

una ineficàcia enorme en els mètodes operatius. Sembla com si els 28 actors competissin entre si en comptes de fer les coses conjuntament. Falta coordinació i això s'ha quantificat econòmicament: anualment es perden 1.500 milions d'euros a conseqüència de la manca de coordinació entre els estats membres i la Comissió.

La UE és el donant més important del món, però n'hi ha prou?

A la UE ens hem compromès a arribar al 0,7% del PIB de cada país, ara estem prop del 0,5% de mitjana. Ara mateix, els estats membres tenen molts problemes pressupostaris, però la promesa hi és, i un dels rols de la Comissió Europea és empènyer els governs a assumir les seves responsabilitats. Malgrat això, som conscients que amb la crisi hi ha moltes dificultats.

El finançament que els socis europeus van destinar a ajuda humanitària el 2009 va ser inferior que el del 2008. És a causa de la crisi?

Sí, l'explicació és molt clara: encara que els governs no toquin el percentatge de diners destinats a la cooperació al desenvolupament, la suma final és menor perquè hi ha hagut una caiguda del PIB a tots els països a causa de la crisi. Per tant, en realitat hi destinen menys diners. La Comissió Europea, en canvi, no ha reduït la seva contribució perquè nosaltres tenim un pressupost tancat fa temps per al període 2007-2013, i l'any passat, per exemple, vam poder disposar de més diners que l'anterior.

És a dir, que en certa manera els països més pobres estan pagant la crisi dels països rics...

Som molt conscients de les dificultats que hi ha amb la crisi. És difícil per als polítics decidir retallar els sous dels funcionaris o les prestacions d'atur i no el pressupost per al desenvolupament. Però és una qüestió de responsabilitat i de civilització no arraconar els més pobres del món amb l'excusa que en primer lloc s'han de resoldre els problemes interns. Hem de ser seriosos amb les persones que viuen en la pobresa més extrema al Tercer Món. És cert que també hi ha pobres a Espanya o a Holanda, però són pobres relativament. Als països en vies de desenvolupament hi ha gent que no té absolutament res. Personalment penso que és una qüestió de responsabilitat.

Els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni semblen molt difícils de complir. Creu que són massa ambiciosos?

Si ho pensem bé, no. L'objectiu de disminuir en un 50% el nombre de persones que viuen en la pobresa extrema vol dir que permetrem que l'altre 50% continuï en aquesta situació. És cínic. A mi em sembla que reduir a la meitat aquesta xifra és el mínim que podríem fer. En qualsevol cas, hem donat una esperança a molta gent. Crec que no és tan important si hi arribem el 2014 o el 2017, sinó que a cada país es vulgui intentar millorar la qualitat de vida de la gent que viu als països més pobres del món.

La UE arribarà al 0,7% promès?

«Destinem un 20% del finançament a projectes de l'àmbit socio sanitari i educatiu»

«Arribar al 0,7% d'ajuda al desenvolupament és una qüestió de voluntat política»

«Reduir a la meitat el nombre de persones que viuen en la pobresa extrema és el mínim que podríem fer»

Bé, ara hi ha un cert alentiment per la crisi. L'OCDE ha constatat que arreu del món els donants porten un retard de 17.000 milions d'euros anuals en comparació amb el que van prometre el 2005. És una situació molt greu. Entenem que els estats membres tenen problemes a causa de la crisi, però això no vol dir que s'hagin d'abandonar els objectius. Són damunt la taula i aconseguir complir-los és una qüestió de voluntat política.

El govern espanyol fa els deures?

Espanya ha fet un esforç enorme en l'últim any i pràcticament ha doblat el pressupost destinat a la cooperació al desenvolupament amb relació als darrers anys. Espanya és un dels socis més tocats per la crisi econòmica, amb un atur que ha arribat fins al 20%, i suposo que hi ha un debat sobre què cal fer amb els diners que es destinen al Tercer Món, però en realitat jo no he vist cap gest per part del govern espanyol de retirar les seves promeses. Però, insisteixo, l'esforç que s'ha fet en els cinc darrers anys és realment impressionant, tant pel que fa al percentatge com pel que fa a la suma final.

OFERTA FORMATIVA DEL CAMPUS PER LA PAU

POSTGRAU DE LA CÀTEDRA UNESCO-FCB-UOC

LESports COM A EINA PER A LA COEXISTÈNCIA SOCIAL
I LA RESOLUCIÓ DE CONFLICTES

Entitat: Fundació FC Barcelona www.fcbarcelona.cat
Objectiu: Formar especialistes en l'ús de l'esport com a eina d'intervenció educativa i de transmissió de valors a contextos d'alta conflictivitat i baixa cohesió social.
Idioma: Català i castellà

NOU!

PREVENCIÓ I PROTECCIÓ CONTRA L'EXPLOTACIÓ SEXUAL INFANTIL

Entitat: Curs propi del Campus per la Pau
Objectiu: Formar sobre què és i com funciona l'exploració sexual comercial infantil (coneguda com a ESCI) i com es pot prevenir i combatre amb estratègies transversals i globals. **Idioma:** Castellà

NOU!

ENSENYAR EN LA VIRTUALITAT

Entitat: Curs propi del Campus per la Pau www.campusperlapau.org
Objectiu: Curs de formació de formadors en línia per a persones que tinguin previst fer tasques docents en un curs virtual. **Idioma:** Castellà

PRIMERS AUXILIS, COOPERACIÓ INTERNACIONAL, MEDIACIÓ INTERCULTURAL, I MOLTS MÉS

Entitat: Creu Roja www.cruzroja.es
Objectiu: La Creu Roja va impartir 28 cursos amb el Campus per la Pau només durant el primer semestre de 2010. L'oferta formativa humanitària s'adreça al seu personal i voluntariat, però també a persones interessades no vinculades a l'entitat. **Idioma:** Castellà i català

ESPECIALISTA EN EDUCACIÓ PER LA CIUTADANIA I DRETS HUMANS

Entitat: Amnistia Internacional www.es.amnesty.org
Objectiu: Formar en drets humans. Adreçat a docents, especialment els professors que imparteixen l'assignatura d'"Educació per a la ciutadania i drets humans" de la LOE. **Idioma:** Castellà

ESPECIALISTA EN COOPERACIÓ DESCENTRALITZADA EUROPA- AMÈRICA LLATINA

Entitat: Observatori de Cooperació Descentralitzada Local UE-Amèrica Llatina **Objectiu:** Formar responsables tècnics i polítics d'administracions locals i regionals en la gestió d'iniciatives de cooperació descentralitzada. Dissenyar una estratègia de cooperació al desenvolupament d'acord amb el projecte local. **Idioma:** Castellà

TURISME I COOPERACIÓ INTERNACIONAL PER AL DESENVOLUPAMENT

Entitat: OMT-Themis www.unwto-themis.org
Objectiu: Formar joves en cooperació internacional a través del turisme, entès com a eina de desenvolupament. **Idioma:** Castellà

TURISME RESPONSABLE

Entitat: Turisme Responsable i Cooperació al Desenvolupament
Objectiu: Analitzar el turisme com una eina de cooperació. S'adreça a professionals i estudiants de cooperació al desenvolupament i de turisme. **Idioma:** Català i castellà

DISSENY PER A LA SOSTENIBILITAT

Entitat: Gaia Education www.gaiaeducation.net
Objectiu: Preparar dissenyadors perquè puguin participar en qualsevol projecte de desenvolupament sostenible, tant en una comunitat com en una organització. **Idioma:** Castellà i anglès

ENERGIES RENOVABLES

Entitat: Ecoserveis www.ecoserveis.net
Objectiu: Ecoserveis ofereix diversos cursos sobre eficiència energètica, estalvi energètic, energia solar o biocarburants a través de la plataforma virtual del Campus per la Pau. **Idioma:** Castellà

FORMACIÓ DE FORMADORS

Entitat: Oficina Mundial de l'Escoltisme www.scout.org/ez
Objectiu: Formar membres del moviment escolta per ser docents virtuals. **Idioma:** Anglès

POSTGRAU CONVIVÈNCIA I DESENVOLUPAMENT DE LA VIDA MUNICIPAL

Entitat: Ajuntament Cuautitlán Izcalli (Mèxic)
Objectiu: Formar especialistes que ajudin a resoldre els problemes que afecten la comunitat, com el crim organitzat. **Idioma:** Castellà

Institut Internacional de Postgrau

Àrea de Cooperació
Humanitària, Pau
i Sostenibilitat

* Tots els màsters de l'IIP comprenen dos postgraus i quatre especialitzacions. Per a més informació consulteu ip.uoc.edu

CONFLICTOLOGIA

Entitat: Estudi propi de la UOC
Objectiu: Les societats contemporànies generen conflictes de tota mena difícils de resoldre. Hem d'assumir que els conflictes són inevitables, entendre'n els motius i aprendre a convertir-los en oportunitats de canvi i de millora. Aquest programa permet formar-se en tots els àmbits de la resolució de conflictes amb el guiatge d'experts de tot el món.

Màster	Conflictologia. Especialitat en conflictes armats i gestió de crisis	60 crèdits	CAST
Màster	Conflictologia	60 crèdits	ENG
Màster	Conflictologia. Especialitat en mediació familiar i educativa	60 crèdits	CAST

ACCIÓ HUMANITÀRIA

Entitat: Creu Roja
Objectiu: Els actors de la cooperació a l'Estat espanyol estan cada cop més compromesos amb l'ajuda internacional al desenvolupament, tant en les intervencions de desenvolupament com en l'ajut humanitari. La formació és clau per professionalitzar la cooperació, potenciar la qualitat de l'ajuda i oferir garanties i responsabilitat.

Màster	Gestió del cicle de projectes i acció humanitària	34 crèdits	CAST
Màster	Cooperació internacional al desenvolupament i acció humanitària	60 crèdits	CAST

DEPENDÈNCIA

Entitat: Creu Roja
Objectiu: Al llarg dels darrers trenta anys a l'Estat espanyol s'ha duplicat el nombre de persones més grans de 65 anys i s'ha incrementat la població de més de 80. La Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència és clau per donar resposta als nous reptes socials. Però calen professionals que coneixin el treball en xarxa i sapiguen valorar les necessitats de les persones dependents i els seus familiars i dotar-les dels recursos disponibles.

Màster	Gestió en xarxa i recursos per a persones dependents	60 crèdits	CAST
--------	--	------------	------

GESTIÓ D'ENTITATS NO LUCRATIVES

Entitat: Creu Roja
Objectiu: La població espanyola s'està implicant cada cop més en els problemes socials. Més d'un milió de persones treballen de forma voluntària i altruista, i la creació d'entitats no lucratives ha augmentat aquests darrers anys. La formació és clau per millorar l'eficàcia de la gestió i la qualitat de les accions, i les habilitats directives i de lideratge dels seus responsables.

Màster	Direcció i gestió d'entitats no lucratives	60 crèdits	CAST
--------	--	------------	------

DRET INTERNACIONAL HUMANITARI

Entitat: Creu Roja
Objectiu: El dret internacional humanitari és el conjunt de normes destinades a evitar la barbàrie de la guerra i limitar els efectes dels conflictes armats sobre les persones. L'itinerari formatiu permet descobrir la resposta del dret internacional a la realitat dels conflictes armats d'aviu, aprofundir en el sistema de protecció de les víctimes, conèixer el funcionament del Tribunal Penal Internacional o analitzar el concepte de terrorisme.

Màster	Dret internacional humanitari i justícia penal internacional	31 crèdits	CAST
--------	--	------------	------

3
Conflictologia
→

SI TREBALLEM PER LA PAU, T'OFERIM LES MILLORS ARMES

IV CONGRÉS INTERNACIONAL DE CONFLICTOLOGIA I PAU, UNA TROBADA ENTRE PROFESSIONALS, ESPECIALISTES I PERSONES IMPLICADES EN LA RESOLUCIÓ DE CONFLICTES. UN ESPAI OBERT A LA REFLEXIÓ, A L'INTERCANVI D'EXPERIÈNCIES, GENERADOR DE CONEIXEMENTS SOBRE PRÀCTIQUES REALS I PROMOTOR D'ESTRATÈGIES INNOVADORES.

WWW.CONFLICTOLOGIAIPAU.COM

CAMPUS
PER LA PAU

93 253 57 64

93 253 57 64

93 253 57 64

93 253 57 64

93 253 57 64

93 253 57 64

93 253 57 64

Formació, divulgació i recerca

Un referent en la resolució de conflictes

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC) s'està convertint en un referent acadèmic a nivell internacional en la resolució de conflictes, un àmbit en què conjuga activitats de formació, de divulgació i de recerca. El Campus per la Pau ja ha organitzat quatre congressos sobre Conflictes, Conflictologia i Pau, emparats pels estudis de Conflictologia que s'imparteixen a la Universitat: màsters oficials i no oficials, postgraus, cursos, seminaris i conferències. De la Universitat depèn també el Centre de Recerca en Conflictologia (CREC), que promou la investigació i la reflexió en aquest àmbit i que disposa d'una plataforma virtual que s'ha creat amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona. El Campus promou també la publicació electrònica en anglès *Journal of Conflictology*.

Pionera en la formació virtual en conflictologia, la UOC va arrencar els estudis propis en aquest àmbit fa més d'una dècada. El primer curs, de quatre mesos de durada, es va transformar en un postgrau i després en dos màsters i quatre postgraus, als quals es va sumar el curs 2009-2010 un tercer màster en anglès en el qual participen professors dels Estats Units, l'Equador, l'Argentina, Austràlia, Singapur i diversos països europeus. El programa de formació és un compendi pluridisciplinari de les diverses tendències sobre resolució de conflictes que hi ha a les universitats de tot el món, i reuneix tot un ventall de tècniques i metodologies diverses. Els conflictes s'aborden també en totes les seves manifestacions: armats, familiars, laborals o interpersonals.

La UOC ha constituït la Càtedra Unesco amb la Fundació Futbol Club Barcelona per a la resolució de conflictes i la pacificació mitjançant la pràctica dels esports i prepara un màster d'estudis de pau amb la Universitat Unimino de Bogotá. També ha organitzat cursos específics de conflictologia per a la ciutat mexicana de Cuautitlán Izcalli i manté un conveni de col·laboració amb l'Institut Espanyol d'Estudis Estratègics per formar militars en tècniques d'intervenció no violentes i policies en tècniques no repressives.

Els experts de la UOC han fet conferències a diverses universitats europees i americanes, han assessorat en conflictes originats per quadrilles i organitzacions

criminals, i han dut a terme seminaris de conflictologia per a l'Escola de Guerra equatoriana, l'Armada mexicana, l'Institut de Seguretat de Catalunya i escoles de policia de Mèxic, Colòmbia, l'Equador i Xile. Pel que fa a la recerca, el Campus disposa d'un programa d'investigació aplicada a diversos països llatinoamericans i prepara intervencions en alguns d'africans. El Campus forma part, entre d'al-

El Centre de Recerca en Conflictologia (CREC) disposa d'una plataforma virtual creada amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona

tres, de les xarxes internacionals Association for Conflict Resolution, Peace and Collaborative Development Network i European Platform for Conflict Transformation.

Els congressos sobre Conflictologia i Pau que organitza el Campus per la Pau cada tardor a Barcelona són l'ocasió de fer balanç de les activitats pròpies i debatre propostes i contribucions innovadores. Al III Congrés, celebrat el 29 i 30 d'octubre de 2009, es va presentar la nova oferta docent de conflictologia de la UOC, es va analitzar el paper de la societat civil en la transformació del conflicte i es van establir les bases de l'Associació Internacional de Conflictòlegs.

El IV Congrés, previst per al 30 de setembre i l'1 d'octubre de 2010 al CosmoCaixa, reafirma la seva vocació universal i reuneix experts d'universitats, entitats, ONG i institucions públiques que treballen per la pau a tot el món. Entre d'altres, hi està convidat l'exdirector general de la Unesco i president de la Fundació Cultura de Pau, Federico Mayor Zaragoza.

+ info

III Congrés Internacional Conflictes, Conflictologia i Pau
tinyurl.com/336mwp9 tinyurl.com/2u5r13c
Institut Internacional de Postgrau. Programa de Conflictologia
tinyurl.com/3a4euqd
Revista digital 'Journal of Conflictology'
www.uoc.edu/ojs/index.php/journal-of-conflictology

“En mediació no importa qui negocia sinó què”

Ian Macduff Mediator

Text i foto: Germán Sierra

Ian Macduff és neozelandès, professor del màster en anglès de Conflictologia de la UOC i membre del consell editorial de la revista digital *Journal of Conflictology*. Director del Centre for Dispute Resolution de la Singapore Management University, ha treballat en mediació internacional i domèstica, així com en programes de reconstrucció de l'Organització Mundial de la Salut (OMS). Té experiència docent a Oceania, Àsia i Europa.

En tota mediació cal anar més enllà de la neutralitat?

La puresa de la mediació és que permet flexibilitat. Mai no abordes el procés amb un paquet de regles bàsiques amb el qual et presentes als contendents i els preguntes si els agraden o no. Perquè senzillament no existeixen. Es tracta d'entendre les parts i dissenyar el procés a partir d'aquí.

Però no totes les societats entenen que una sola persona pot parlar en nom de tots...

És una cosa que s'ha de posar sobre la taula des del començament. Un cop decidit qui serà el portaveu, al mediador el deixen de preocupar les discussions amb persones que tenen la seva opinió però que no estan representant el conjunt quan parlen.

El paper del mediador varia en funció de la cultura?

Per descomptat. Si jo faig de mediador en un conflicte a Singapur, s'espera de mi que sigui molt directe, que pressioni molt les parts, perquè allà tenen un sentit més jeràrquic. A Nova Zelanda o Austràlia, en canvi, el mediador és un facilitador, algú que només se centra en els processos.

Ha seguit el mateix patró en tots els conflictes en què ha treballat?

Sempre. No importa qui estigui en litigi sinó la naturalesa del que està en litigi. Es fan tres negociacions simultànies, una mena de triangle. La primera se centra en l'objectiu, on volem arribar. La segona gira entorn de la relació, com treballarem junts. I la tercera, i probablement la més important, és sobre el procés en si, com negociarem.

Quines són les qualitats d'un bon mediador?

Empatia, flexibilitat i capacitat d'adaptació. A més, ha de tenir els coneixements necessaris per entendre i gestionar processos.

Ha treballat en mediació internacional i domèstica.

Tant s'assemblen?

Sí, les eines bàsiques de negociació són les mateixes, però és evident que la internacional difereix en rellevància, en intensitat i en el grau d'amenaça.

És important que els mediadors d'un conflicte en un país siguin originaris d'aquest lloc?

Moltes vegades pot ser imprescindible, però hi ha exemples, com a Aceh (Indonèsia), en què una mediació de personal estranger pot ser eficaç i aconseguir un cessament de les hostilitats.

Va estar un parell de mesos a Oñati, Guipúscoa. Què en sap, del conflicte basc?

Em vaig adonar que l'euskera està molt present i hi ha un sentiment d'identitat col·lectiva molt fort, cosa que no hi ha al meu món, excepte quan juguem a rugbi contra Austràlia (riu). És difícil quan una identitat tan forta es tradueix en una reivindicació política.

Una cosa que passa a altres llocs d'Europa...

És un dels grans problemes d'estats europeus, com França o Espanya. Han de gestionar la ciutadania espanyola o francesa, alhora que promouen altres identitats del seu territori, com la basca o la catalana.

“La universitat ha de liderar la transició a una cultura de pau”

Federico Mayor Zaragoza

Per Isabel Muntané

Exdiputat espanyol i europeu, exministre i exdirector general de la Unesco, Federico Mayor Zaragoza (Barcelona, 1934) va fundar l'any 2000 la Fundació Cultura de Pau amb l'objectiu d'impulsar la transició d'una cultura de violència i imposició a una cultura de pau i tolerància. La Fundació du a terme activitats educatives i formatives en drets humans, llibertat d'expressió, ciutadania democràtica o desenvolupament sostenible.

L'ONU va declarar l'any 2009 Any Internacional de la Reconciliació. Ha servit per enfortir la cultura de la pau?

Molts ciutadans s'han conscienciat que molts problemes poden solucionar-se per mitjà del diàleg i que amb el coneixement recíproc es poden acostar postures. Abans del que alguns s'imaginaven, s'iniciarà la mobilització popular en favor dels principis democràtics de justícia, llibertat i solidaritat, basats en la igualtat de tots els éssers humans, i s'acceleraran la substitució, ja ineluctable, de la força per la paraula, de la mà armada per la mà estesa.

Vostè afirma que fins ara mai ens havíem preparat per a la pau. La solució és l'educació?

Històricament, ens hem preparat per a la guerra, seguint el proverbi pervers “si vols la pau, prepara la guerra”. Ara ens hem de preparar per a la pau, per a la solució dels conflictes, per a la comprensió, per a la discussió i el debat. L'educació –actuar en virtut de les pròpies reflexions i no pel dictat de ningú– és essencial, però no se circumscriu exclusivament a les aules. Els primers a educar-se han de ser els governants i el parlamentaris, perquè només els governants ben educats prendran les decisions guiades exclusivament pels valors democràtics i sabran anticipar-se i inventar el futur.

Quin paper poden tenir les universitats en el foment de la prevenció dels conflictes?

Les universitats són centres d'educació superior i, per tant, cal que siguin les grans protagonistes de la transició des d'una cultura d'imposició i violència cap a una cultura de conciliació i pau. Han de ser far i torre de guaita, perquè la prevenció és la victòria més gran. Fins ara les comunitats científica, artística i acadèmica s'han mantingut silencioses i silenciades, però ara hauran de liderar la gran mobilització que s'anuncia. Les universitats no solament han de ser centre de formació de professionals, sinó de ciutadans plens, que puguin instruir-se en les habilitats adequades.

Com poden contribuir les noves tecnologies al foment de la pau?

Les tecnologies modernes permeten la participació no presencial i, per tant, afavoriran que passem de ser espectadors a actors participatius i de súbdits a ciutadans plens, lliures i responsables, com ho estableix la Constitució de la Unesco. Aquesta transició refermarà i consolidarà en pocs anys la democràcia.

Un altre món és possible?

La transició des d'una cultura de força a una cultura de la paraula anirà acompanyada de la transició des d'una economia d'especulació i de guerra fins a una basada en el desenvolupament global sostenible. La cooperació a escala mundial i la refundació de l'ONU permetran aplicar un nou concepte de seguretat a tot el món (seguretat territorial i personal, seguretat alimentària, sanitària, mediambiental, econòmica...). És un nou principi, com indica la Carta de la Terra. L'inici d'un altre món possible que anhelem.

Màster Conflictology

Convertir el conflicte en una oportunitat de pau

Per Isabel Muntané

El conflicte és connatural a la persona i en si mateix no és un problema, al contrari, representa una oportunitat de creixement i de desenvolupament si sabem gestionar-lo i resoldre'l. Entendre el conflicte i aprendre a transformar-lo en una oportunitat de pau són els objectius del màster "Conflictology" que ofereix l'Institut Internacional de Postgrau de la UOC des del curs 2009-2010.

Després de deu anys de treballar en l'àmbit de la conflictologia, la UOC ofereix el primer programa en anglès amb l'objectiu d'arribar a estudiants i professionals d'arreu. El màster, dividit en dos postgraus teòrics i pràctics, entén la conflictologia com una ciència pluridisciplinària de no-violència, sinònim d'estudis de pau i de resolució de conflictes. Es parteix de la base que el conflicte afecta tots els àmbits de la vida d'una persona i només és un problema quan no es troba la manera de reorganitzar les relacions o situacions que l'han generat i no es pot superar.

"Ensenyem que la no-violència no és només un objectiu sinó també una manera d'afrontar tot tipus de conflictes", explica Nicole Jenne, coordinadora del màster. Promoure'n la prevenció, la gestió i la resolució és contribuir a la construcció de la pau, i aquest màster permet a cadas-

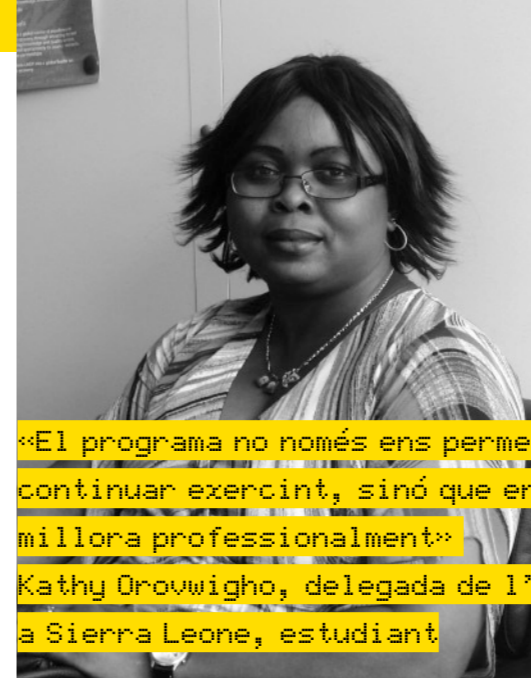
cú, des del seu àmbit i la seva experiència, multiplicar aquests coneixements. Per la coordinadora del programa, si s'aconsegueix difondre aquesta filosofia entre els estudiants i ells la transmeten a la societat, ja s'hauran complert els objectius. "La construcció de la pau comença per un mateix i es pot aplicar a qualsevol àmbit de la vida professional i personal, i així podem crear un món més just i en pau", assegura.

Al llarg de dos anys i setze assignatures, els estudiants es formen en els coneixements fonamentals sobre el conflicte, d'on ve i com es pot categoritzar i analitzar, i assolixen eines pràctiques per aplicar el que han après a les seves activitats privades i professionals. El màster, que s'estructura en dos postgraus i quatre especialitats –Gestió de crisi, Conflictes armats, Conflictes familiars i socials i Conflictes laborals i comercials– ofereix un compendi de coneixements, mètodes i tècniques d'intervenció del conflicte en qualsevol de les seves expressions.

Amb aquesta formació teòrica i les eines pràctiques, els estudiants "aprenen a desenvolupar habilitats personals per a la resolució de conflictes, com és el fet de no jutjar cap de les parts en litigi, ja que això no contribueix a resoldre'l o a modificar la manera de veure'l o entendre'l. Molts conflictes deixen de tenir sentit quan canviem el punt de vista", explica Jenne.

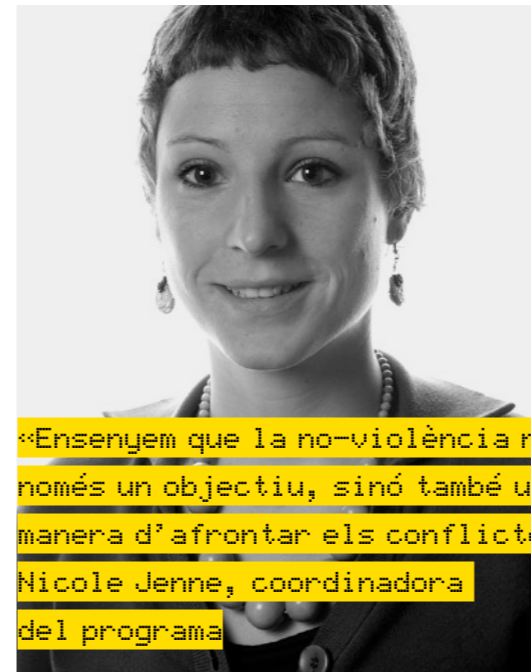
Quan es parla de resolució de conflictes se sol pensar en un enfrontament armat, però al màster s'ensenya un concepte molt més ampli de la conflictologia que implica personalment els estudiants i el seu àmbit quotidià. Es treballen tot tipus de conflictes, des dels enfrontaments armats, globals i interestatals, fins als conflictes interpersonals en l'àmbit familiar, social, polític o laboral. Perquè, segons explica Nicole Jenne, "tots els conflictes es generen i es desenvolupen d'una manera similar i nosaltres oferim eines específiques per transformar les dinàmiques que donen lloc a un conflicte determinat, però també les eines generals per afrontar tot tipus de conflictes com són la reflexió, el no jutjar, l'acció no violenta...".

"Aquest enfocament global i unitari és un dels elements de riquesa d'aquests estudis, afrontar els diferents conflictes i treballar-los des de diferents punts de vista, com són l'economia de defensa o l'àmbit personal", subratlla Pere Ortega, que imparteix juntament amb Francesc Benítez l'assignatura "Desconstruint la guerra". I és que a través de les diferents matèries –com "Filosofia de la pau", "Economia i conflictes", o "Conflictes ètnics i gestió de la diversitat"–, s'ensenya que la guerra no és un fet llunyà, sinó que totes les persones poden treballar per solucionar els conflictes armats des de qualsevol lloc del planeta, sigui canviant les seves relacions personals o participant en feines de solidaritat i mobilització. "És buscar espais de treball des de cada context per intervenir indirectament i directament en les guerres", puntualitza Ortega.

«El programa no només ens permet continuar exercint, sinó que ens millora professionalment»

Kathy Orowigho, delegada de l'ONU a Sierra Leone, estudiant

«Ensenyem que la no-violència no és només un objectiu, sinó també una manera d'afrontar els conflictes»

Nicole Jenne, coordinadora del programa

«La riquesa dels estudis és l'enfocament global i unitari»

Pere Ortega, professor de l'assignatura "Desconstruint la guerra"

Un altre dels objectius del màster és que els estudiants adquireixin les habilitats d'anàlisi i la capacitat de planificar les accions per a la intervenció pacífica, tant per a la prevenció com per a la resolució. Així, se'ls dona coneixements i estratègies d'identificació, prevenció, negociació, mediació, arbitratge i reconciliació per afrontar qualsevol tipus de conflicte. Segons Pere Ortega, en aquest aprenentatge és imprescindible "aprendre a utilitzar camins no violents per resoldre els conflictes, siguin de la naturalesa que siguin, i quan el no-violent ha esgotat tots els recursos és quan apareix la desobediència civil, l'acció entesa com a objecció de consciència, però mai abans".

Els estudiants que van seguir el primer any del programa, professionals actius i d'altres encara en procés de formació, provenen de països molt diferents (Austràlia, Sierra Leone o Espanya) i de professions diverses (periodistes, cooperants o polítics). Aquesta diversitat cultural, professional i acadèmica és, per a la coordinadora del màster, una de les seves riqueses. "A través de les seves aportacions al campus virtual generen grans temes de discussió i anàlisi i es complementen els coneixements", explica Jenne.

Els motius per seguir aquesta formació també són tan diversos com ho és la tipologia de conflictes. Així, un dels estudiants vol millorar les relacions en l'àmbit laboral després d'haver viscut conflictes amb els seus subordinats, mentre que una altra, la Kathy Orowigho, cap de l'oficina regional de les Nacions Unides a Sierra Leone, vol reforçar amb coneixements l'experiència que ha adquirit durant més de nou anys sobre el terreny. "Vull millorar així la meua capacitat per construir la pau i fomentar la cooperació i les relacions entre governs i organitzacions locals i internacionals", explica des de Freetown.

Els estudiants coincideixen que l'e-learning facilita els estudis, les pràctiques, el disseny de programes d'investigació i el desenvolupament dels projectes professionals. Així ho explica Kathy: "La flexibilitat per gestionar el temps que m'ofereix aquest màster ha estat fonamental; jo ja tenia una experiència d'estudis virtuals però requeria un percentatge de presencialitat que no podia complir i els vaig deixar". Afegeix que "els estudis no només ens permeten continuar exercint sinó que millorem professionalment amb l'aplicació pràctica de la teoria i, per tant, és un valor afegit".

De fet, a partir del màster ja s'han iniciat diferents projectes, com un programa esportiu aplicat a la resolució de conflictes entre joves de diferents grups ètnics que han dut a terme a les Filipines dues estudiants alemanyes del màster, o el programa de formació de líders i joves de diferents comunitats de Sierra Leone per oferir alternatives de solució al conflicte i instaurar la pau en les seves respectives comunitats després de la guerra.

“Les nostres armes són el diàleg i el sentit comú”

Pepe Beúnza Primer objector de consciència de l'Estat

Per Irina Martí

Pepe Beúnza és el pare de l'antimilitarisme espanyol. El 1971 es va convertir en el primer insubmís no religiós del servei militar obligatori. Enginyer agrícola i tècnic en la protecció d'espais naturals, no ha deixat mai de lluitar. Va ser un dels invitats del Congrés Internacional 10 Anys Sense Mili, que van organitzar al maig el Moviment per la Pau i el BEOC amb el suport de la UOC.

Va ser el primer objector de consciència de l'Estat. Com va començar tot?

L'any 1967 vaig viatjar a França i allà vaig conèixer un grup d'anarquistes no violents i la comunitat gandhiana de l'Arca, que em van ensenyar a lluitar de forma no violenta. De la síntesi d'això, en vaig sortir jo. Però aquí estava sol, tot sol, i el 1969 vaig començar a treballar des de la universitat per l'objecció de consciència.

Estava sol, però va tenir el suport del moviment pacifista europeu.

El moviment pacifista europeu estava més preparat i sí, l'any 1971 es va iniciar una campanya internacional per demanar que m'alliberessin i es van organitzar manifestacions a diferents capitals europees, i també a Barcelona i Nova York.

Més de dos anys tancat en deu presons i dos calabossos, dos consells de guerra... Moltes vivències per a un objectiu.

El que vaig viure va ser una aventura apassionant, molt més que escalar l'Himàlaia. A la presó vaig aprendre molt, va ser dur però jo ja m'havia preparat, feia ioga, desdejuni...

I després de la presó, quinze mesos al Sàhara Occidental.

L'estada al Sàhara va ser molt difícil, tots havíem estat a la presó i érem l'escòria de l'exèrcit. Però del meu pas pel batalló disciplinari vaig saber que havia de lluitar per un Sàhara Occidental lliure, i estic esperant que ho sigui per tornar-hi.

L'objectiu valia l'esforç?

Sí, trenta anys després hi havia un milió d'objectors de consciència, més de quaranta mil insubmisos, havíem complert més de mil anys de presó. Ni en els moments més optimistes podíem somiar que la mili obligatòria desapareixeria.

I ja ha passat una dècada.

De fet estava previst que desaparegués el 2012 però els militars tenien tanta por que no hi anés ningú que, abans de fer el ridícul, van avançar-ne el final. L'objecció de consciència i la insubmissió s'estenien com una taca d'oli i hi va haver un moment en què més de la meitat de joves no anaven a la mili.

Però continua lluitant.

Ha desaparegut la mili però es manté el perill del militarisme. Gastem 50 milions d'euros diaris en exèrcit perquè se'ns diu que treballa per defensar-nos, però cap exèrcit es pot defensar d'un atac amb armes químiques, bacteriològiques, atòmiques... Si volem lluitar per la nostra supervivència, l'única manera és lluitar pel desarmament. I això és el que repeteixo des de fa trenta anys, amb una mica d'èxit però no amb el que caldria.

Cal més pedagogia?

Sí, fa falta molta pedagogia, educació, informació, coneixement, història... O tens armes o tens cultura. Hem de defensar la cultura, el diàleg, la responsabilitat, la investigació, l'educació. Tot això és la base de la societat del futur.

I com s'explica als militars que els exèrcits no calen perquè en una guerra hi perd tothom?

Aquest és el repte. Ara els militars estan més preparats però continuen tenint una mentalitat molt simplista de la guerra influenciada pels Estats Units, és el model de Bush: al món hi ha bons i dolents. Nosaltres som els bons i hem de matar els dolents. Cal molt diàleg i comunicació. Les nostres armes són el sentit comú, el diàleg.

«Ni en els moments més optimistes podíem somiar que la mili obligatòria desapareixeria»

L'exèrcit ara fa campanyes humanitàries.

L'exèrcit es va inventar les campanyes humanitàries per contrarestar el seu desprestigi. No dubto que hi ha militars de bona fe, però la missió d'un militar no és humanitària. Si vols fer missions humanitàries et fas bomber, metge, mestre o paleta, però no et fas militar. La funció dels militars és fer la guerra. Ells diuen que és evitar-la, però evitar-la fent-la. És un engany.

Un engany?

No ens hem de deixar enganyar per les campanyes humanitàries. Les xifres són clares, només hi dediquen l'1% del pressupost militar i menys de 3.000 soldats. Poca gent, poc pressupost i molta propaganda.

«Si volem sobreviure, hem de lluitar pel desarmament»

És possible un món sense exèrcits?

Jo intento que sigui així, però és difícil. Molta gent encara creu que l'exèrcit és necessari. De què ens ha de defensar? Del canvi climàtic? De la desertització? De l'atur? De la manca d'habitatge? Aquests són els nostres enemics; ara, si se n'inventen d'altres... A Europa hi ha dos milions de soldats, quan un exèrcit de 50.000 persones la podria defensar perfectament, mira si en sobren!

Com animaria els joves a implicar-se en moviments socials?

Qualsevol aventura humana té una part de sacrifici, de preparació i de satisfacció. I aquesta satisfacció no es pot comparar amb res, saber que hem fet desaparèixer el servei militar obligatori és extraordinari. Si la gent jove vol aventures que faci lluita no violenta, hi ha moltes injustícies per què lluitar. O lluites o estàs mort. Ara la lluita és pel desarmament.

+ info:

www.sensemili.cat
TVE 'Objeción, insubmisión y antimilitarismo en España'
www.youtube.com/watch?v=DLR10ITvddY

fent xarxa

EL CAMPUS PER LA PAU ÉS MEMBRE O COL·LABORA AMB DIVERSES XARRES INTERNACIONALS I FUNDACIONS QUE TREBALLEN EN PRO DE LA PAU, EL DESENVOLUPAMENT I LA SOSTENIBILITAT

ALLIANCE FOR CONFLICT TRANSFORMATION

WWW.CONFLICTTRANSFORMATION.ORG

FUNDACIÓ PER LA PAU

WWW.FUNDACIOPERLAPAU.ORG

EPLO, EUROPEAN PEACEBUILDING LIAISON OFFICE

WWW.EPLO.ORG

MEDIATE.COM

WWW.MEDIATE.COM

PEACE AND COLLABORATIVE DEVELOPMENT NETWORK

WWW.INTERNATIONALPEACEANDCONFLICT.ORG

INTERNATIONAL PEACE BUREAU

WWW.IPB.ORG

ASSOCIATION FOR CONFLICT RESOLUTION

WWW.ACRNET.ORG

PACTO MUNDIAL

WWW.PACTOMUNDIAL.ORG

CRUE-CEURI-OCUD

WWW.OCUD.ES

COORDINADORA CATALANA DE FUNDACIONS

WWW.CCFUNDACIONS.ORG

Guerres i paus a Colòmbia

Farid Benavides, investigador del CREC

Per Lali Sandiumenge

La societat colombiana viu diverses formes de violència –comuna, política, derivada del narcotràfic, ètnica, paramilitar– però les elits governants neguen que hi hagi conflicte. Durant els vuit anys de president, Álvaro Uribe va aconseguir treure Colòmbia de la llista de països que les Nacions Unides considera en conflicte i va eliminar la pau del discurs polític. “La pau té ara mateix una connotació negativa a Colòmbia”, sosté Farid Benavides. “L’era Uribe la va treure de l’agenda política i amb Juan Manuel Santos seguirà fora quatre anys més.”

Farid Benavides sap del que parla. Colombià, doctor en Ciències Polítiques per la Universitat de Massachusetts i doctorand en Filosofia per la de Barcelona, és l’investigador principal del projecte *La Pau a Amèrica Llatina: una realitat possible*, que està duent a terme el Centre de Recerca d’Estudis i Conflictologia (CREC) del Campus per la Pau de la UOC amb el suport de l’Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID) i la col·laboració del grup COPAL de la Universitat Nacional de Colòmbia i de la Universitat Minuto de Dios, les dues de Bogotà. Dirigida per Eduard Vinyamata, l’objectiu de la recerca és explorar quines són avui les possibilitats de construir una pau positiva a Colòmbia. La idea és publicar els resultats en un llibre i convertir el Campus per la Pau en un espai virtual on es pugui desenvolupar una conversa en línia sobre el conflicte colombià.

Per a alguns autors, la complexitat del cas colombià implica que no s’hi poden aplicar les teories generals del conflicte o de les negociacions de pau. Benavides sosté que això no impedeix que es pugui analitzar i proposa estudiar-lo des d’una perspectiva de pau i no posant l’accent en la violència i la guerra, com s’ha fet sovint. La recerca explora altres vies i inclou, com a novetat, el paper de pau de l’exèrcit, i trenca alguns tòpics, com que les dones no només són víctimes o gestores de pau, sinó també agents de guerra. L’investigador, a més, distingeix entre processos de pau –dirigits per les elits– i moviments per la pau.

Per entendre el present, cal comprendre el passat. Farid Benavides fa un repàs de la història de guerra i pau del seu país i situa el detonant de la violència política el 1948,

amb l’assassinat del líder populista liberal Jorge Eliecer Gaitán, i l’inici dels processos de pau el 1982, quan el president Belisario Betancur va establir una comissió per negociar amb les forces polítiques i els grups guerrillers.

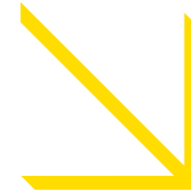
“Hi ha un autor que diu que a Colòmbia hi ha hagut 79 guerres, però també 79 processos de pau. L’Estat ha sigut molt fràgil i ha permès que sorgissin molts grups armats”, subratlla Benavides, que recorda que fins a la caï-

guda del Mur moltes guerrilles van estar patrocinades per la URSS, Cuba o la Xina. A principis dels noranta se’n van desmobilitzar cinc, entre les quals l’M-19, l’Exèrcit Popular d’Alliberament (ELP) i el moviment indígena Quintín Lame. “Va ser l’únic moment de la història de Colòmbia en què l’entusiasme per la pau de la gent va coincidir amb el procés de pau de les elits”, assegura. “Els anys següents hi va haver més de 300 iniciatives.”

El fracàs de les negociacions entre el govern d’Andrés Pastrana i les FARC va eliminar l’esperança i va crear un clima d’opinió que va permetre, el 2002, “el triomf electoral de la proposta bèl·lica d’Uribe”. A partir d’aleshores, assegura l’investigador, “parlar de pau a Colòmbia equival a dialogar amb la guerrilla i, per tant, a traïr les forces armades i posar en qüestió la seguretat del país”. Així i tot, subratlla, “hi continua havent un entusiasme per la pau en els moviments i, més tard o més d’hora, els partits i els actors armats l’hauran de reconèixer”.

Breus

FORMANT VOLUNTARIS EN ZONES DE CONFLICTE

El Campus per la Pau ajudarà l’ONG Birmània per la Pau a formar voluntaris per anar a treballar a zones de conflicte al sud-est asiàtic. Birmània per la Pau disposa d’un programa de voluntariat internacional, adreçat a estudiants universitaris de 18 a 25 anys i a professionals, per aprendre cooperació, ajuda humanitària i drets humans sobre el terreny. El projecte preveu oferir formació humanitària i d’autoprotecció a grups de fins a quinze voluntaris. www.birmaniaporlapaz.org

MÀSTER DE CIUTADANIA I PAU A COLÒMBIA

El Campus per la Pau de la UOC i la Corporació Universitària Minuto de Dios (Uniminuto), de Bogotà, estan preparant la creació d’un màster de “Ciutadania i pau, transformació de conflictes”. La universitat colombiana participa en la recerca sobre els processos de pau a Colòmbia que està duent a terme l’àrea de cooperació de la UOC.

DIPLOMÀTICS DE L’ONU PER QUATRE DIES

Estudiants del Campus per la Pau van participar en la 5th International Catalonia Model United Nations (C’MUN) que va organitzar a l’abril al CosmoCaixa l’Associació per a les Nacions Unides a Espanya. Uns quatre-cents universitaris de 18 a 30 anys de tot el món van simular durant quatre dies que eren diplomàtics de l’ONU i van debatre i analitzar temes de seguretat i drets humans, entre d’altres. També van negociar la redacció d’una resolució, que van sotmetre a la votació d’una fictícia assemblea general de l’organització. La cloenda va tenir lloc al Parlament de Catalunya. www.anue.org

JOHAN GALTUNG, AL ‘JOURNAL OF CONFLICTOLOGY’

Journal of Conflictology, la nova revista digital del Campus per la Pau dedicada a la resolució de conflictes i els estudis de pau, ja és en línia. El primer número inclou una entrevista amb el politòleg noruec Johan Galtung i una reflexió de Thomas Woodhouse sobre l’obra d’Adam Curle. Nikolaj Kure i John Winslade aborden la mediació en organitzacions i Josep Redorta presenta els resultats d’una innovadora estratègia aplicada a una empresa espanyola. Editada en anglès per un consell editorial internacional, amb periodicitat semestral, el *Journal* s’adreça a un públic ampli d’experts i acadèmics, però també a no-especialistes. joc.uoc.edu

LA UOC, AL VII FÒRUM MUNDIAL DE MEDIACIÓ

El director del Campus per la Pau, Eduard Vinyamata, va ser un dels ponents del Fòrum Mundial de Mediació que es va celebrar el novembre de 2009 a l’illa veneçolana de Margarita. El lema del congrés va ser *Mediació, justícia i governabilitat: una oportunitat per a la pau*.

ALBERTO ARCE. IRAQ, RESISTÈNCIES

Recull de clips i cròniques que va elaborar el consultor del màster de Conflictologia de la UOC i col·laborador de l’Institut Català Internacional per la Pau, Alberto Arce, a l’Iraq entre el 13 de desembre del 2009 i el 5 de gener del 2010. www.gencat.cat/icip/cat/col_1.htm

JORNADES D'ECO UNIVERSITAT

A BARCELONA, CADA PRIMAVERA

4
EcoUniversitat
→

UNA ALTRA
UNIVERSITAT
ÉS POSSIBLE

Medicines alternatives, ecoarquitectura, finances ètiques, conflictologia, comerç just... Una trobada d'experts per aprofundir en les inquietuds del món actual.

campusperlapau.uoc.edu

Jornades d'EcoUniversitat

Per una universitat més verda

Per Àngels Doñate

Els coneixements tradicionals ja no responen als reptes d'avui ni el que s'ensenya a les aules connecta amb les preocupacions de les persones i de les societats contemporànies. *Medicines alternatives, ecoarquitectura, finances ètiques, conflictologia o comerç just*, per mencionar-ne uns quants, són conceptes nascuts fora de les universitats clàssiques, que el Campus per la Pau vol incorporar al món universitari mitjançant les Jornades d'EcoUniversitat, un espai que possibilita que cada any experts i entitats de diferents disciplines estableixin ponts de diàleg a Barcelona.

Les Jornades d'EcoUniversitat han celebrat el 2010 la tercera edició, sota el lema *Decreixement i propostes de transició*. La segona, que es va celebrar el 16 d'octubre del 2009, va aplegar especialistes internacionals de l'ecologia, l'economia sostenible o la universitat. "Volem reincorporar aquesta manera de fer als afanys universitaris, aplicar els coneixements científics i tecnològics per millorar el món i fer que les nostres societats siguin més lliures, més justes, més sanes i sostenibles", va assegurar el director del Campus per la Pau i responsable d'aquesta iniciativa, Eduard Vinyamata.

Per això, al llarg de tot un dia, Joan Melé, director territorial de la banca ètica Triodos Bank a Catalunya i Balears, va explicar què significa l'economia ecològica; José Luis Escorihuela, coordinador del curs de Gaia Education de "Disseny de comunitats sostenibles", va abordar aquest nou concepte, i Jordi Planas, coordinador de la campanya d'educació popular de l'Agenda Llatinoamericana Mundial, va fer la xerrada "Salvem-nos amb el planeta". També hi van intervenir Kathrine Raleigh, delegada a Barcelona de Natural Step International; el terapeuta i especialista en química Pep Vila, de l'associació Ecoserveis, i l'ecologista Jorge Reichmann, professor de Filosofia Moral a la Universitat Autònoma de Mèxic (UNAM) i vicepresident de Científics pel Medi Ambient. Joan Miquel Gomis, director del programa de Turisme de la UOC i cofundador de l'ONG Turisme Just, va apostar per un turisme responsable i socialment sostenible. "Quan la gent viatja, ha de posar la consciència a la maleta", va insistir. L'invitat especial de la II Jornada va ser Satish Kumar, editor de la

revista *Resurgence* i fundador de l'Schumacher College International. En la seva ponència, "Terra, ànima i societat", Kumar va lamentar que la majoria d'universitats només se centrin en la tecnologia, la ciència o l'economia i deixin de banda la natura i l'espiritualitat.

Però més enllà de ser un aparador per conèixer noves iniciatives i conceptes, les Jornades s'han convertit en un espai de reflexió i proposta d'alternatives sobre el plane-

ta i la nostra manera de relacionar-nos-hi. En la tercera edició, celebrada entre el 28 i el 30 de juny de 2010, es van debatre tres grans àmbits temàtics: el paper dels mitjans de comunicació en la sensibilització ecològica; les alternatives polítiques i econòmiques a la crisi ecològica, i el concepte de salut integral. Entre d'altres, hi van assistir responsables d'entitats i associacions com Una Sola Terra, Fundació Nova Cultura de l'Aigua, Fundación Más Árboles, Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, Transition Towns, Responsabilitat Global o MediaResponsible.

Les Jornades també van servir per presentar diferents ofertes formatives cap a una universitat més verda, com és el cas del programa Sistemes Alimentaris, Cultura i Societat de l'Institut Internacional de Postgrau de la UOC, que dirigeix Francesc Xavier Medina i coordina Jessica Duncan.

“El consumidor necessita controlar el que menja”

F. Xavier Medina amb Jessica Duncan, la coordinadora dels estudis d'Alimentació de la UOC

F. Xavier Medina Expert en Antropologia de l'Alimentació

Per Lali Sandiumenge. Foto: David Campos

Doctor en Antropologia Social i especialista en Antropologia de l'Alimentació, F. Xavier Medina dirigeix l'àrea de Sistemes Alimentaris, Cultura i Societat de la UOC. Va moderar la taula rodona “Cooperatives de consum i agricultura ecològica” que es va celebrar en el marc de les III Jornades d'EcoUniversitat.

Augmenta la producció i el consum ecològics.

Quines són les expectatives?

Tenen un ampli mercat per créixer, el que cal veure és a quin ritme. Crec que serà lent, però va acompanyat d'una progressiva conscienciació dels consumidors, que busquen productes més propers a la natura. Aquesta opció de consum s'està posant més a l'abast de la població. Ara tenim supermercats de productes únicament ecològics, cosa que fa deus anys era impensable a casa nostra.

La conscienciació l'han generat les crisis alimentàries?

La genera sobretot la sensació de pèrdua de control. Pot ser molt bo el que menges, però si no saps d'on ve vol dir que estàs donant molta confiança a gent que no coneixes i que manipula la cadena alimentària. Tot això fa que hi hagi una voluntat de control del que es menja, un retorn a sistemes una mica més naturals i que es busquin estils de vida més saludables.

Fem bé de desconfiar?

Fins a cert punt. Justament, mai hem menjat amb tantes garanties de qualitat i de sanitat com ara. Mai hem tingut tant sentit de seguretat alimentària, el que passa és que això implica també que hi ha determinades parts del sistema que poden fer error. Correm aquest risc, és clar.

Com es conjuga això amb el consum de menjar ràpid?

No gaire. El menjar ràpid és una resposta de la indústria alimentària al canvi d'estil de vida i sobretot a la manca de temps: et facilita les coses, però té descompensacions. Com a resposta, hi ha consumidors que busquen benestar, i això es tradueix en productes més cuidats. Hem donat la volta al sistema: abans el producte industrial era el més car, avui ho són la fruita, l'oli o les verdures que es cultiven com es feia “abans”.

Menjar sa, doncs, és un luxe?

La diferència de preu no és tanta: la qüestió és si estàs disposat a assumir-la. Avui qualsevol producte reuneix les garanties sanitàries. Els tomàquets del supermercat tindran més o menys gust, però són sans. Ara, si busques que no hi hagi cap implicació química en la producció, has de pagar una mica més per fer les coses com fa un segle.

Quin és l'objectiu de l'àrea d'Alimentació de la UOC?

Intentar donar una visió tan completa com sigui possible dels processos alimentaris als estudiants, des del camp fins al plat. Cada un dels productes –màster, postgraus i especialitzacions– pretenen professionalitzar l'estudiant en temes molt específics dins del camp alimentari.

Aquest curs 2009-2010 heu iniciat un important procés de col·laboració amb la FAO. Com el valora?

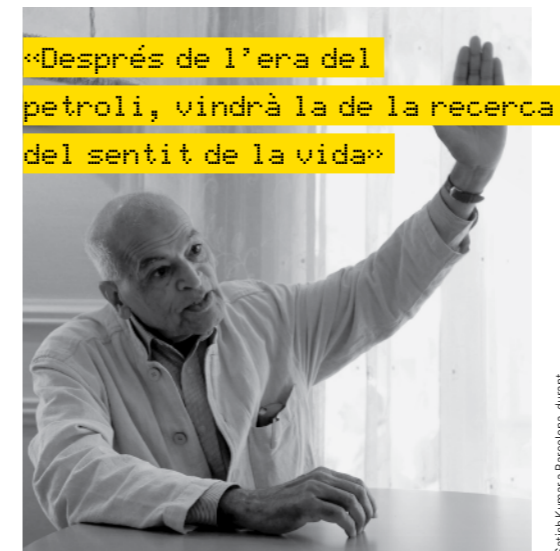
De moment, s'ha materialitzat en una especialització universitària sobre alimentació i seguretat alimentària que s'ha impartit dins del nostre programa de màster en anglès, i molt aviat també dins del programa en castellà. Hem assolit una cosa que per a mi és una gran fita, i és que ara mateix és el programa més internacional de la UOC: tenim estudiants de gairebé una trentena de països.

“Pensem en la natura només quan ens pot ser útil”

Satish Kumar Ecologista i pacifista

Per Gloria Zorrilla. Foto: David Campos

Editor de la prestigiosa revista *Resurgence*, fundador del Schumacher College International i autor de diversos llibres que promouen la no-violència, Satish Kumar s'ha convertit en un guia per als moviments ecologistes i en una de les veus més importants del moviment verd britànic. Però si hi ha un fet pel qual és mundialment conegut és pel seu Peace Walk, una marxa per la pau que va fer el 1962 a les capitals de les quatre potències nuclears del món. El periple va començar a Bangalore (l'Índia) i d'allà, a peu i sense diners, es va dirigir a Moscou, París, Londres

Satish Kumar a Barcelona, durant la II Jornada d'EcoUniversitat

i, després, amb vaixell, fins als Estats Units. Més de 12.800 quilòmetres en un pelegrinatge per la pau que explica en el seu llibre *Path Without Destination* (Sense destinació).

Kumar va ser deixeble de Mahatma Gandhi i assegura que “si Bapu fos viu seria contrari al comerç global”. A partir d'aquesta premissa, l'activista indi teixeix el seu discurs contrari a la producció en massa i a favor d'una economia més sostenible, que doni suport als petits productors locals. “Avui en dia vas a un supermercat i el menjar és de qualsevol lloc de món”, afirma. “Transportar-lo des d'Àfrica fins a Espanya suposa una despesa energètica que es pot evitar consumint productes locals.”

Kumar és contrari a la globalització, a la qual responsabilitza de l'increment de la pobresa i de l'escalfament de la Terra. “La globalització vol dir producció i distribució en massa de menjar i altres productes, i les dues coses utilitzen petroli com a energia, que produeix gasos d'efecte hivernacle”, subratlla. “Cal assenyalar aquestes contradiccions per poder tenir en compte altres alternatives.”

Per això, Kumar proposa que hem de canviar el nostre estil de vida occidental i acostar-nos a la Terra, sembrant i cultivant el nostre propi menjar. “El final de l'era del petroli portarà canvis profunds”, pronostica. “Tenim un desafiament: crear un nou estil de vida sense utilitzar fonts energètiques que destrueixen el planeta. La transició pot ser suau, si la comencem ara. Si ens hi resistim i ens aferrem a la nostra forma de vida actual, patirem. L'era del petroli donarà pas a l'era de la recerca del sentit de la vida i ens adonarem que la imaginació, la creativitat i els valors espirituals donen més satisfaccions que els objectes.”

Pacifista i capdavanter de l'ecologia profunda, Kumar proposa una economia més solidària per contrarestar el capitalisme salvatge, i considera que la crisi actual és una bona oportunitat per redissenyar el sistema econòmic occidental. “Tenim un punt de vista molt egocèntric. Pensem en la natura només quan ens pot ser útil i en podem treure profit.”

Al Schumacher College, una escola humanista internacional que transmet coneixements mitjançant una educació holística, Kumar ensenya a estudiants de tot el món una nova visió de la realitat a través dels valors ecològics. “La ciència sense espiritualitat és coixa, i l'espiritualitat sense ciència, cega”, insisteix parafrasejant Einstein. “La majoria de les universitats se centren només en la tecnologia, la ciència o l'economia, perquè pensen que és el que és realment pràctic i necessari, però no hauria de ser així: totes les universitats haurien d'ensenyar les relacions entre els animals, els rius, les plantes, i com es governen. La naturalesa té un valor intrínsec.”

+ info

Revista 'Resurgence' www.resurgence.org
Schumacher College www.schumachercollege.org
www.youtube.com/watch?v=6de9FJR40g0

“A Cancún hi ha d’haver un acord just, ambiciós i vinculant”

Aida Vila
Greenpeace España

Per Isabel Muntané. Foto: David Campos

Advocada especialitzada en Dret Ambiental i responsable de la campanya de canvi climàtic de Greenpeace, Aida Vila va participar en el XI Simposi Internacional Una Sola Terra, que es va celebrar a Barcelona els dies 3 i 4 de maig i 4 de juny. El simposi, que es va organitzar amb el suport de la UOC, va reunir experts en medi ambient de diferents països sota el lema *I després de Copenhaguen...*

L’acord de la cimera sobre el canvi climàtic de Copenhaguen va establir un marc general de reducció de les emissions de CO₂, tot i no arribar a l’objectiu de no superar els 2 graus centígrads. Un fracàs relatiu?

Per Greenpeace, va ser un fracàs absolut. Durant les negociacions de Copenhaguen, els països no es van posar d’acord ni a establir els objectius de reducció d’emissions ni en la inversió econòmica que això suposa. L’acord que es va signar només recollia la declaració política de no superar els 2 graus centígrads d’escalfament global, que és el límit marcat pels científics per lluitar contra el canvi climàtic. Al final, els objectius dels diferents països signants ens situen en un augment de temperatura de més de 3 graus.

L’acord sí que va concretar les necessitats econòmiques.

Sí, però des de Greenpeace i la resta d’ONG demanàvem dues coses: uns objectius de suport financer a llarg termini per als països en desenvolupament, concretats en 110.000 milions d’euros anuals per al 2020, i uns objectius a curt termini perquè aquests països puguin començar a fer alguna cosa. Aquests sí que es van acordar, però no els d’aquí a 2020, i aquests països no es poden comprometre si no els assegures que el suport serà sostingut en el temps. I això es va vendre com un gran èxit.

La pròxima cimera de Cancún és una nova oportunitat. Es podrà arribar a un compromís?

És un tema de cessió de sobirania i de respectar el dret i el sistema internacional. Si tots els països anessin a aquestes conferències com fan els Estats Units, que prioritzen la seva legislació interna, mai s’arribaria a un compromís... Cal afrontar la cimera de Cancún amb la voluntat d’aconseguir un acord just, ambiciós i legalment vinculant. Si no és just pagaran igual els pobres que els rics, o els menys responsables i les grans potències que han contaminat al llarg de la història, i això no pot ser.

«La revolució de les energies renovables és irreversible»

On serà la clau de l’èxit?

L’èxit de Cancún pot ser que els països de l’anomenat “grup bàsic” –el Brasil, Sud-àfrica, l’Índia i la Xina– tinguin prou força i facin efectiu el compromís de convertir els acords en legalment vinculants. A més, caldrà que la Unió Europea busqui aliats entre els països més progressistes i s’oblidi dels Estats Units. Si no podem canviar la ciència potser el que cal fer és canviar les polítiques. No ens podem permetre superar els 2 graus, per tant, d’aquí a Mèxic, s’han de buscar les eines, polítiques i econòmiques, per arribar a uns compromisos clars i legalment vinculants. Hem de ser optimistes perquè tenim la base

científica i la tecnologia per poder fer-ho, però cal el compromís i la voluntat política.

Com s’explica a les grans empreses i als governs que aquesta és una economia rendible, a part de necessària?

La revolució de les energies renovables es portarà a terme perquè el petroli s’està acabant i els combustibles fòssils estan en perill d’extinció. Això vol dir que el canvi el farem igualment, cal saber si el farem abans que arribi el moment perillós.

«Si no podem canviar la ciència, potser el que cal és canviar les polítiques»

És una qüestió d’interessos?

Interessos polítics i econòmics. Hi ha un lobby que es continua nodrint dels combustibles fòssils, i la majoria de les vegades els mateixos que tenen les centrals tèrmiques de carbó tenen la indústria de les energies renovables. I si a això hi afegim la política governamental... Per exemple, el govern espanyol ha aprovat un reial decret de subsidi de la crema de carbó a les centrals tèrmiques que suposa una despesa de més de 1.000 milions d’euros, i per fer veure que complim el Protocol de Kyoto comprarem drets d’emissió de CO₂ per més de 3.000 milions d’euros. Si hi hagués un sector que només fos d’energies renovables podria fer lobby al govern, d’aquesta manera tot quedaria més equilibrat.

La solució seria reorientar les inversions?

Sí, seria dedicar la inversió al lloc que toca. Si subvencionem el carbó però també subvencionem les energies renovables, és com un nen que té una pulmonia i el fas sortir al carrer amb màniga curta. Li dones medicament per una banda i l’exposes per l’altra. Falta prendre una opció política clara.

I el ciutadà, què pot fer?

Primerament, hem d’estar informats. Si la ciutadania està informada podrà passar factura als governs, i aquesta és l’única manera de pressionar. Si els governs només tenen el lobby de les empreses contaminants i no senten la pressió de la ciutadania, evidentment poc avançarem.

Això va lligat a la formació. Si no n’hi ha d’ecològica poc pot fer la ciutadania...

N’hi ha, però no prou. En l’àmbit universitari és una elecció personal, tot i que en les primeres etapes de l’educació cada cop hi ha més informació. S’ha de fer molta pedagogia. És tan important explicar que cal respectar el planeta, com ensenyar a respectar la persona que tens al costat.

+ info:

Una Sola Terra www.unasolaterra.org
Greenpeace www.greenpeace.es

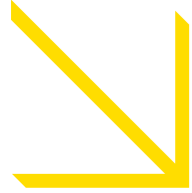
Capitalisme ecològic, sortida a la crisi?

La Xina i els Estats Units volen dominar l’economia solar i les patents industrials de les tecnologies que la sostenen. Aquesta estratègia va provocar el fracàs de la Conferència sobre el Clima de Copenhaguen, segons l’economista Riccardo Petrella, secretari general del Comitè Internacional pel Contracte Mundial de l’Aigua. Aquest polític, que va participar en el XI Simposi Internacional Una Sola Terra, va denunciar el “capitalisme verd” com un neocolonialisme basat en el control i la centralització de les energies renovables, del futur parc automobilístic i del domini de les patents. Els científics i climatòlegs que van participar en el simposi van manifestar també la preocupació per la conspiració contra els informes del Grup Intergovernamental d’Experts sobre el Canvi Climàtic (GIEC) per part de la Global Climate Coalition, lobby d’empreses contaminants integrat per multinacionals i corporacions del petroli, el gas i el carbó. Però el canvi climàtic ja és una realitat científica irrevocable.

Les ONG convocades són escèptiques sobre el paper que pot tenir l’ONU després de Copenhaguen. No veuen que la Conferència de Cancún (Mèxic), prevista per al novembre, estigui en condicions d’aprovar un Kyoto-2. Bloqueig i crisi, doncs, en la governabilitat mundial del medi ambient; resistència dels lobbies contaminants i proposta d’un “capitalisme verd”, una opció que no satisfà els països pobres que ja han optat per organitzar una alternativa amb la Conferència Mundial dels Pobles sobre el Canvi Climàtic i els Drets de la Mare Terra a Cochabamba (Bolívia).

Santiago Vilanova,
president de l’associació Una Sola Terra

Breus

EL CAMPUS PARTICIPA A BIOCULTURA

El Campus per la Pau va ser un dels 700 expositors de l'edició de Barcelona de BioCultura, la fira internacional més important de l'Estat espanyol en productes ecològics i consum responsable. Prop de 80.000 persones van visitar la fira, que es va celebrar al Palau Sant Jordi entre el 29 d'abril i el 2 de maig. El Campus hi va presentar el curs virtual "Disseny per a la sostenibilitat" que du a terme amb Gaia Education (a la foto, alguns responsables del curs). www.biocultura.org / www.gaiaeducation.net

NEIX LA REVISTA DIGITAL 'ECOUNIVERSITAT'

EcoUniversitat, la publicació virtual de temàtica ecològica que edita el Campus per la Pau, ja és una realitat. Eduard Vinyamata la va presentar el 4 de juny en el marc del Simposi Internacional Una Sola Terra i de la celebració del Dia Internacional del Medi Ambient. *EcoUniversitat* s'edita en català i té una periodicitat semestral. www.ecouniversitat.uoc.edu

ACORD PER FOMENTAR L'RSE

El Campus per la Pau i Albea bcn han signat un conveni de col·laboració i divulgació per fomentar la responsabilitat social empresarial (RSE). L'acord preveu organitzar cursos, jornades i seminaris amb l'objectiu de potenciar la formació i la recerca sobre l'aplicació de les TIC a l'àmbit específic de l'RSE. www.albeabcn.com

ENTREGA DELS PREMIS SOLAR 2009

La sala d'actes de la seu central de la UOC va ser al gener l'escenari del lliurament dels Premis Solar 2009, que concedeix Eurosolar, l'Associació Europea per les Energies Renovables. Els guardons es donen a municipis, particulars, professionals i organitzacions espanyoles o europees que hagin promogut l'ús de l'energia solar. www.eurosolar.org

L'RSE, a la universitat

Les universitats han de situar l'ètica al centre de l'activitat professional i l'activitat econòmica. I la manera de donar resposta a aquesta expectativa de la societat –avui necessària per raons de sostenibilitat– és mitjançant la responsabilitat social (RSE) que algunes empreses incorporen. Les que hi opten són organitzacions dinàmiques que saben integrar aquest enfocament de gestió com un procés de millora contínua i que saben convertir el diàleg amb els grups d'interès en una oportunitat per desenvolupar coneixement i generar confiança, dos actius fonamentals en les organitzacions del segle XXI. Els bons professionals han après també que la gestió de la seva reputació professional és un actiu fonamental de la seva carrera.

Col·laboro amb la UOC des del 2007 amb el curs RSE, una aposta per la creació de valor en les pimes, que forma part de la programació de la Universitat Oberta d'Estiu i la d'Hivern. S'imparteix en català i en castellà i té estudiants propis però també d'empreses i administracions. Al curs, hi portem dos convidats: un expert en polítiques públiques de RSE i un empresari d'una pime compromesa, fet que facilita que els participants puguin "tocar" de prop una realitat que sovint sorprèn per la seva dimensió estratègica i integrada. A més, també hem introduït l'RSE dins els programes de direcció general (PDG), amb un seminari, o en altres formacions a mida com el màster de Comerç, en què l'RSE forma part dels continguts d'innovació.

Josep Maria Canyelles,
promotor de ResponsabilitatGlobal.com

Curs RSE, una aposta per la creació de valor en les pimes:
www.uoc.edu/uode/uoer/responsab_empresa_presentacion.html

Les revistes digitals del Campus per la Pau

EcoUniversitat

Revista semestral en català. Sostenibilitat, medi ambient i ecologisme. Innovacions, alternatives i propostes socials per millorar la vida al planeta.

Journal of Conflictology

Revista semestral en anglès. Resolució i transformació de conflictes, estudis de pau, irenologia, no-violència, gestió de crisis, mediació i sistemes alternatius de justícia.

CAMPUS PER LA PAU // Director: Eduard Vinyamata **Coordinador:** Jordi Valls **Administració:** Sandra Sabater **Organització d'esdeveniments:** Daniel Turon **Comunicació:** Guida Fullana **Tècnica de gestió informàtica:** Mónica Choclan I la **col·laboració directa de l'equip de l'Institut Internacional de Postgrau - Àrea Cooperació:** Carme Anguera, Mabel Gómez, Patricia Peralta, Pilar Camacho, Nati Cabrera, Alejandra Luque **Contacte:** Av. Tibidabo, 45-47 08039 Barcelona Tel.: +34 93 253 57 64 / cooperacio@uoc.edu

LA REVISTA DEL CAMPUS PER LA PAU // Director: Eduard Vinyamata **Coordinació de continguts:** Lali Sandiumenge **Realització editorial:** Líniazero edicions **Disseny gràfic:** Pau de Riba **Redactors:** Isabel Muntané, Jordi Rovira, Germán Sierra, Laia Forès (Brussel·les), Àngels Doñate, Gloria Zorrilla i Irina Martí **Fotografia:** David Campos i Joan Roca de Viñals **Revisió lingüística:** Teresa Sandiumenge **Impressió en paper** 100% reciclat i blanquejat sense clor. **DLB 28.291**

1	2 Editorial: Cooperació humanitària, pau i sostenibilitat	3	4 Càtedra Unesco-FCB-UOC de l'Esport	5	6 Seydou Keita: "La solidaritat és molt important en el futbol"	7	
8 Reportatge: Olympafrica	9	10 2009: El Campus en xifres Les universitats, agents de desenvolupament Altres projectes	11	12 Escola Virtual de Cooperació	13	14 Cecília Martins: "Afavorim el desenvolupament a través de la formació"	15
16 Màster de Gestió del cicle de projectes i acció humanitària	17	18 Koos Richelle: "La crisi no pot ser una excusa per arraconar els més pobres"	19	20 Oferta formativa del Campus per la Pau	21	22 La UOC, un referent en la resolució de conflictes	23
24 Ian Macduff: "En mediació no importa qui negocia sinó què"	25	26 Federico Mayor Zaragoza: "La universitat ha de liderar la transició a una cultura de pau"	27	28 Master Conflictology	29	30 Pepe Beúnza: "Les nostres armes són el diàleg i el sentit comú"	31
32 Jornades d'EcoUniversitat	33	34 F. Xavier Medina: "El consumidor necessita controlar el que menja"	35	36 Satish Kumar: "Pensem en la natura només quan ens pot ser útil"	37	38 Aida Vila: "A Cancún hi ha d'haver un acord just, ambiciós i vinculant"	39
						40 L'RSE, a la universitat Les revistes digitals del Campus per la Pau	41